

„De meggyőződésem szerint a németországi protestáns egyházak ma már azzal a kérdéssel szembesülnek, hogy vajon veszik-e a bártorságot az alapvető változtatásokhoz...”

Egyház a változások szelében ► 8. oldal

„...negyvenezer forint volt a munkaerő ára, s ez a befektetés többszörösen »megtérült«, hiszen havi harminchétezer forintos nyugdíját mindvégig elvették tőle.”

Mégis a család a legfontosabb ► 14. oldal

„Nekünk szegeződik a megkerülhetetlen kérdés: vajon igazat szólnunk-e szeretetben?”

Elkötelező örökség ► 3. oldal

Az egyházkerületek angyalainak írj meg ► 10. oldal
Nézzük együtt az ügyet! ► 7. oldal

Biztonságos bankolás az interneten ► 15. oldal
Szeretjük-e ellenségeinket, vagy sem? ► 10. oldal

Százéves közösségek ► 9. oldal

Egyperces művektől Bachig ► 5. oldal

HIERONYMUS FRANCKEN II. FESTMÉNVE (1616. KÖRÜL)

Szentháromság ünnepe után az utolsó előtti vasárnap evangéliuma a tíz szűzről szóló példázat.

Dunáninnen – Dunántúl...

Konferencia a protestáns egyházak
275 éves földrajzi beosztásáról

► A magyar tudomány ünnepe alkalmából rendezett tudományos konferenciát november 5-én az Evangelikus Hittudományi Egyetem. A többféle évforduló kapcsán meghirdetett ülés résztvevői először is megemlékeztek az 1734. október 20-án, III. Károly magyar király által kiadott úgynevezett második Carolina Resolútióról, melyben az uralkodó kijelölte a protestáns egyházkerületek határait. Protestáns történelmi egyházkerületeink – beleértve a ma is fennálló négy református egyházkerületet – ilyenformán 275 éve nyerték el területi határaikat.

A királyi rendeletről dr. Blázy Árpád tartott áttekintő előadást, melyben szövegezte a resolúció történeti, egyháztörténeti előzményeiről, tartalmáról, illetve következményeiről. Az elhangzottakból kiderült, hogy 1731. március 21-én az első Carolina Resolúció kiadásával III. Károly az arról szóló örökös vitát kívánta lezárni, hogy hol épülhetnek protestáns templomok, illetve hogy hol tarthatók nyilvános protestáns istentiszteletek Magyarországon.

A többféle engedményt bevezető, a reformáció egyháza-

ira nézve sok szempontból mégis hátrányos kitételeket tartalmazó rendelet nyomán a protestánsok kéréseikkel az uralkodóhoz folyamodtak. Így történhetett meg az, hogy a három évvel később megfogalmazott második Carolina Resolúció – amely az előző kiegészítéseként jelent meg – négy-négy szuperintendencia felállítását engedélyezte a két egyháznak, illetve meghatározta azok konkrét területét is. Ennek következtében alakultak rövidesen a bányai, a dunántúl-

li, a dunáninneni és a tiszai egyházkerület.

Az ünnepi ülésen e négy történelmi kerület sajátosságairól, valamint lelkeségéről is hallhattak a résztvevők.

A tiszai egyházkerületről D. Székely Imre nyugalmazott püspök szólt, kiemelve azokat az iskolák körül kialakult lelki-szemleli központokat, amelyek a reformáció felismeréseinek továbbadására és a következő nemzedék ismereteinek gyarapítására voltak hivatottak. Közülük is kiemelkedett Eperjes, ahol polgári iskola, főgimnázium, tanítóképző, egyházunk egyetlen jogakadémiája és teológiai akadémia is működött. „Ha jól meg akarsz tanulni prédikálni, menj Eperjésre; ha egyháziasságot és jó modort akarsz tanulni, légy pozsonyi teológus; ha teológiai tudományt akarsz elsajátítani, iratkozz Sopronba” – idézte a régi mondást az előadó.

► Folytatás a 3. oldalon

Sokszínű egység

Tizedszer is felügyelők országos konferenciája

► Egyharmad, egyharmad, egyharmad – a rögtönzött „népszámlálás” során ilyen arányban vallották magukat magyar, szlovák, illetve német gyökereinek a felügyelők tizedik országos konferenciájának résztvevői. A több mint hetven tisztségviselő – az összes gyülekezeti felügyelő nem egészen egyharmada... – a hagyományokhoz híven a révfülöpi Ordass Lajos Oktatási Központban találkozott egymással. A november 6. és 8. között megtartott alkalom címe ezúttal Nemzeti és/vagy keresztény identitás volt.

► Folytatás a 13. oldalon

Tapasztalatlan reménykedők

■ OROSZ GÁBOR VIKTOR

A reménység rögzülni látszik a „majdhoz”. Majd eljön az az idő is – mondják –, majd jövőre másképpen lesz, majd egyszer utolérjük magunkat, majd ha nagy leszel! Mintha csak menekülne előlünk reménységünk, és mi egyre fáradtabban próbálnánk behozni az előnyt, amelyre valamikor szert tett.

November 9-én volt húsz éve, hogy megnyílt a berlini fal, és ezzel az út is Kelet és Nyugat újraegyesítéséhez. Annak a napnak a szabadságtapasztalata mindmáig meghatározó élményként van jelen nemcsak Európa, de talán az egész világ köztudatában.

Míg állt a fal, nemcsak felette, hanem alatta is próbáltak átmenekülni. Alagutat (úgynevezett „Fluchttunnelt”) ástak, a keleten maradt családtagokat így menekítették nyugatra. Talán az egyik legérdekesebb egy kelet-berlini temetőben kezdődő alagút esete volt. A menekülőknak úgy kellett tenniük, mintha hozzátartozójuk sírját keresnék, mivel az alagút egy bizonyos sír mögül indult. Huszonnyolc ember tudott így átszökni Nyugatra. A menekülési útvonalra 1961 karácsonya előtt derült fény, egy ott felejtett babakocsi hívta fel rá a hatóságok figyelmét.

Mert olyan világban élünk – írja Odo Marquard –, melyben „a remény válságát nem a tapasztalat, hanem épp annak csorbulása okozza: a tapasztalat fogyasztása”. Ezek szerint nem a remény vált elérhetetlenné, hanem a re-

ménységhez így vagy úgy kötődő tapasztalatainkkal, tapasztalatlanságunkkal van baj. Valahogy úgy, ahogyan Jürgen Moltmann fogalmazott: a várakozás passzivitásának át kell fordulnia teremtő reménykedésre, amely a mában elővételezi a holnapot. Utoléri a reményt. Nem fél a jövőtől, de nem is abban bíz.

A tapasztalat fogyasztásának tünetére érvényes – folytatja Marquard –, hogy „a modern világban az innováció gyorsulásával egy ütemben nő az élettapasztalat avulási sebessége is”; hisz a valóság változói ütemének gyorsulásával megfigyelhető annak lehetősége is, hogy „a tapasztalatok reményekké szilárduljanak”, ennél fogva későbbi helyzetekre is alkalmazhatóak maradjanak.

De lehet-e az egyház élettapasztalatának – szemben más élettapasztalattal – avulási sebessége? Avulási sebességük – ha szabad ezt a kifejezést használni – a mi elképzelésünk, ötleteink által megvalósuló folyamatoknak és eseményeknek van. Ami nem egyszerűen időszertelenséget jelent, hanem „oda nem valósgot”. Az egyház élettapasztalatának nemcsak reménnyé kell szilárdulnia, hanem teremtő reménykedéssé kell válnia. Ha a fal felett nem megy, akkor a fal alatt is lehet próbálkozni...

De ami ennél lényegesebb, hogy a remény ne szakadjon el a tapasztalástól, a remény ne a „majdhoz” kötődjön, hanem jelené váljon, az Élet szerint nem a remény vált elérhetetlenné, hanem a re-

pasztalat az idegenség ellen-szere. Az idegenség, amelyet a felszínen megtapasztalunk, amely érdes és szúrós, amelyet talán el kell hagyni. A „remélem, hogy” félrevezető kudarcaié.

Közösségeink a reménység tapasztalásának különös terei. Ha a tapasztalat fogyatkozik, ha a tapasztalat csorbul, nem a reménységgel van baj, hanem a „jelenbeliségével”. Mert ahhoz, hogy az élettapasztalat reménnyé szilárdulhasson, olyan időre van szükség, amely nem a lemaradást akarja behozni. Nem a felzárkózásra, nem az utolérésre hajt, nem azt sugallja, hogy majd; majd, ennek a világnak a jövőjében valamikor, ami tulajdonképpen a „soha már”. Hanem tudja, hogy Krisztusban a reménység érte utol a hamis reményeket kergető embert, mégpedig a jelenében. A reménység jelenvalósága a konkrét élethelyzetekben lesz tapasztalattá. A megszólító igehirdetésben, a kitartó diakóniai munkában, a szeretetteljes iskolai légkörben, a biztonságot nyújtó családban.

Mert az valódi újraegyesülés, egy fal leomlásának az élménye, ha a reménység élővé válik közöttünk. A temetőből induló alagút történetére gondolva a hátrahagyott babakocsi, a hátrahagyott otthon, az üres gyerekszoba csupán sokatmondó relikviák. De vajon kik lehetnek az átmentettek? Vajon kit szállíthatott az ott felejtett babakocsi? Kik azok, akik meglátták az alagút másik végét? És kik lehetnek a segítők?

A szeretet halkan lép

Sztechlo-ünnepség Nagytarcsán

► Egész délutánt betöltő ünnepségen emlékezett november 8-án a nagytarcsai evangélikus gyülekezet első, helyben lakó lelkészére, Sztechlo Gáborra, akin keresztül az első ébredést kapta Istentől. A falumúzeumban Merényi Zsuzsanna, a Sztechlo Alapítvány elnöke nyitotta meg Az iskolaalapító Sztechlo Gábor című kiállítást. Finn és izraeli dallamok csendültek fel a nagytarcsa-péceli gyülekezeti kórus előadásában Bálint Ágnes vezényletével.

A falu népe a közelmúltban, szeptember 27-én idézte föl a helyi népfőiskola alapítójának emlékét. Az önkormányzat döntése értelmében Sztechlo-szobrot állítottak – alkotója a településen élő Vörös

Ákos szobrászművész – a falumúzeum kertjében. A szobrot Győri Péter polgármester, Baranka György lelkész és Nick Ferenc, a Falvak Kultúrájáért Alapítvány elnöke leplezte le a telomszentelési em-

lékünnephez kapcsolódó falunapon.

A múlt vasárnapi kiállítás megnyitón Merényi Zsuzsanna elmondta, hogy a népfőiskolában (melynek egyik épülete a mai múzeum volt) a fiatalokat nem nevelték, hanem nevelődtek. Sztechlo Gábor kiváló pedagógiai érzéssel bánt a rábízottakkal, s megkapták annak a lehetőségét, hogy a tudással és lelki útravalóval elinduljanak, és saját kezükbe vegyék sorsuk irányítását. Modern pedagógus volt a szó valódi értelmében.

► Folytatás a 3. oldalon

Oratio oecumenica

Mindenható, szent Isten! Szorongva gondolunk ítéleted napjára, mert tudjuk, hogy nem állhatunk meg előtted bűneink miatt. Ezért kérünk, tekints egyszülött Fiadra, és így vizsgálj mindannyiunk életét! Tudjuk, hogy segítség nélkül elveszünk, ezért kérjük, hogy légy mentő szeretettel velünk.

Segítsd meg egyházadat, annak vezetőit, előjáróit, a lelkészeket és a gyülekezeti tagokat. Segíts minket, hogy hitelesen tudjuk képviselni a nevedet a világban. Te segítsd a felekezetek között a megbékélést és az egységet.

Védd meg, Urunk, a családokat és az otthonokat. Te légy azokkal, akik elvesztették munkájukat. Te erősítsd azokat, akik nehéz anyagi helyzet miatt kilátástalannak látják a jövőt. Te adj célt az ifjúságnak, reményt a reménytelenségben élőknek. Add, hogy akik messze kerültek otthonaiktól, azok is felismerjék, hogy te közel vagy hozzájuk. Bölcsességgel áldd meg azokat, akik a gyermekek és az ifjúság nevelésében végeznek szolgálatot.

Bölcsességet adj azoknak, akik hazánk vezetésében részt vesznek. Segítsd őket, hogy megtalálják azt az utat, amely népünk felemelkedéséhez vezet. Tedd eredményessé országunk gazdaságát: a mezőgazdaságot, az ipart és a kereskedelmet. Légy azokkal a testvéreinkkel, akik kisebbségben élnek. Add, hogy felismerjék a helyzetükben rejlő felelősségüket és ezen keresztül a töled kapott küldetésüket. Te segíts, hogy a kisebbségek jelenléte ne elválasszon embereket és nemzeteket, hanem közelebb hozza egymáshoz a népeket.

Irgalmas Istenünk, te állj azok mellé, akik egyedül maradtak, akiket az elmúlás közelsége rémiszt. Add erőt azoknak, akik betegségben szenvednek, és már emberileg nincs reményük a földi élet folytatására. Adj nekik – és majdan nekünk is – csendes végórárt, az utolsó pillanatban is rád hagykozó hitet. A gyászolókat te töltsd el reménységgel és a feltámadásban való hittel.

Jézus Krisztusért, Megváltónkért kérünk, mert tudjuk, nélküle nem állhatunk meg az utolsó napon. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Ezért a keresztyén ember halálát más szemmel kell néznünk, mint egyebekét. A meghalt keresztyént ne számítsd halott és elföldelt embernek. Őt érzékünk ugyan ilyennek fogja fel, s ha csak ezek vezetnek, fáj a temetés. Ezért kell szorgalmasan hallgatnunk, amit Pál apostol mond. Hogy a keresztyének elaludtak a Krisztusban, s az Isten előhossa majd őket a Krisztussal. Tanuljátok meg vizsgálni magukat ezzel az igével. Isten nem hazudhatik. Csak ezt vessétek jól a szívetekbe. Mert akinek nincs meg ez a vizsgálat, nem talál az vizsgálatást sem égen, sem földön.”

► Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

AZ EGYHÁZI ESZTENDŐ UTOLSÓ ELŐTTI VASÁRNAPJA – JN 5,26–30

Van-e élet a halál előtt?

A ma emberét nem igazán foglalkoztatja a kérdés, hogy van-e élet a halál után. Sokkal inkább az érdekli, hogy van-e élet a halál előtt: életnek nevezhető-e az a hatvan, hetven, esetleg nyolcvan esztendei lét, ami számára ki van szabva.

Az iskola és a család béklyóiból kitörni igyekvő fiataloktól gyakran halljuk: „Végre élni szeretnék egy kicsit!” A „derékhad” korosztálya is sokszor nyilatkozik így: „Én még egy kicsit élni szeretnék – majd ha nyugdíjba mentem, ráérek a hit és a vallás kérdéseivel foglalkozni.” A nemrég nyugdíjba vonultak meg ezt mondják: „Most egy kicsit a családomnak és a magam kedvteléseinek szeretnék élni, ráérek még a halálra és a halál utáni élet lehetőségére gondolni.” Az életük alkonyához érők pedig így sóhajtoznak: „Hiszen még alig éltem...” Akiket pedig megtör az élet, koruktól függetlenül kiáltják: „Ez nem élet!” „Élet ez egyáltalán?” „Rongyélet az ilyen...”

Van tehát jogosultsága ennek a kérdésnek: van-e élet a halál előtt? Jézus szavaiban közvetve meg is találjuk rá a feleletet: „Mert ahogyan az Atyának van önmagában élete, úgy a Fiúnak is megadta, hogy élete legyen önmagában.” Más szóval: csak Istennek van önmagában élete. Isten nélkül, az Istennek való közösségből kiszakadva az ember csak létezik, vegetál, de nem él. És ezen a halál sem változtat. Hibás elképzelésük van az életről azoknak, akik így beszélnek: „Előbb egy kicsit élni akarok még, és a vallással, Istennel, Isten dolgaival ráérek azután foglalkozni.” Az így gondolkodó emberek haláluk

órán majd rádöbbennek, hogy addig sem volt életük, és most sincs, mert nincsen Istenük. Eddig sem volt, és most már örökre el vannak szakítva tőle.

Jól tesszük, ha odafigyelünk arra, hogy Jézus az elhunytakról nem úgy beszél, mint halottakról, hanem mint „a sírban lévőkről”. Ezzel is jelzi, hogy a halottak nem azok, akik a sírban vannak. Jézus – testük biológiai állapotától függetlenül – azokat mondja halottnak, akik kiszakadtak az Istennel való közösségből.

Aki erre a földre született, a sírt nem kerülheti el. Még Jézusnak is sírba kellett szállnia. A biológiai halál azonban nem változtat az ember Isten előtti helyzetén. Akinek volt Istene, és benne volt élete, az Jézus szavára a sírból is életre támad majd fel. Akinek nem volt Istenben valódi élete, az ítélet napján Jézus szava azt is elszólítja majd a sírból, de nem életre támad fel, hanem az ítélet, amit addig is magában hordott, nyilvánvalóvá lesz és beteljesül rajta.

Ne téveszen meg bennünket, hogy Jézus az ítéletet az ember jó vagy rossz cselekedeteivel indokolja. Ez csak látszólag mond ellene annak, hogy az ember örök sorsát az Istennel való közössége, vagy annak hiánya határozza meg. Mert kik is tudnak valóban jól cselekedni? Egyáltalán mi számít jó cselekedetnek? Kétségtelen, hogy az ember a maga képességeire hagyatkozva is tud a világ, a társadalom, a közvélemény, az emberi gondolkodás ítélete szerint jónak minősülő tetteket véghezvinni. Isten azonban jól látja, hogy a magunk erejéből véghezvitt legjobb cselekedete-

inket is hol rejtett önérdék motiválja, hol meg becsvágy, dicsvágy, jól vagy rosszul leplezett hatalomvágy szennyezi be. Isten előtt – ha szigorúan ítéli meg – egyetlen magunk erejéből véghezvitt cselekedetünk sem bizonyulhat jónak. Isten csak a maga műveit tekinti jónak: azokat, amelyeket nélkülünk és tőlünk függetlenül visz véghez, de azokat is, amelyeket bennünk és általunk. Ilyeneket pedig csak azoknak az életében fog találni, akik vele közösségben éltek, akik engedték, hogy hit által ő maga legyen jelen az életükben, és általuk cselekedjék.

Az ilyen cselekedeteket a világ, az emberi gondolkodás egyáltalán nem szokta jónak ítélni, hanem minduntalan kritizálja őket. Az olyan emberre, aki engedi, hogy Isten cselekedjék általa, azt szokták mondani, hogy „maga alatt vágja a fát”. Rosszallóan állapítják meg, hogy „ez az ember szándékosan keresztrefeszíteti magát”. És nem gondolják meg, hogy Krisztus akkor sem tud más lenni, amikor övéiben élve cselekszik. Hiszen ő három esztendei nyilvános földi működése során is szüntelenül „maga alatt vágta a fát”. Igehirdetésében azok előtt tárta szélesre Isten országának kapuját, akiknek a vallási vezetők szerint semmi keresnivalójuk sincs ott: a vámszedők, a parázsnák, a kultikusan tisztátalannak számító fogyatékkal élők és pogányok előtt, a „rendes” hívők társadalmának számkivetettjei előtt. A mai evangéliumi szakaszt nem sokkal követő kenyérzsaporítás csodája után pedig nem élt a tetőpontjára hágott népszerűségében rejlő lehetőséggel. Eluta-

A VASÁRNAP IGÉJE

sította a királyi koronát, majd „kemény beszédbe” kezdett, amivel rajongói tömegét szinte utolsó emberig szétszélesztette. Még a tizenkető is kis híján magára hagyta.

Céltudatosan indult a rá váró keresztalát felé. És bár környezetében mindenki megbotránkozott tettén, mégis a világ teremtése óta elképzelhető legnagyobb jót vitte véghez: Isten megváltó művét teljesítette be. De ezt tanítványai is csak húsvét után értették meg. Amikor folyamatban volt, sem ő, sem senki más nem tartotta jónak, amit Jézus tett. Isten előtt mégis ez volt az egyetlen jó, ami Ádám bűnbeesése óta a földön történt! Éppen ezért akiben hit által Krisztus lakik, és aki nem maga cselekszi a jót, hanem a benne lakó Krisztus viszi véghez, az ma sem számíthat elismerésre. Az ítélet napján azonban, amikor minden nyilvánvaló lesz, a benne élt Krisztus általa és benne véghezvitt jó cselekedeteiért – mivel Isten kegyelemből neki tulajdonítja azokat – nyilvánosan fog jutalomban részesülni, és elnyeri az örök életet.

Van-e élet a halál előtt? Az igazi életet csakis a halál előtt lehet elnyerni! És aki hit által már most elnyeri a Krisztussal való közösségben, azt a halál sem foszthatja meg tőle!

■ VÉGHELYI ANTAL

Imádkozzunk! Urunk, add, hogy időben felismerjük: egyedül benned van az élet, és te vagy a mi életünk most is, és a siron túl, az örökkévalóságban is. Ámen.

ZSOLTÁROS IMÁDSÁGOK

Zsoltárok és antifónák

► **Az elmúlt két alkalommal megismerkedhettünk a zsolozsma különböző formáival. E heti (és jövő heti) cikkünk a GyLK zsolotáranyagát mutatja be, mivel a közös imádságok gerincét természetesen a zsolotárok képezik.**

Ma használatos énekeskönyvünk – mely 1982-ben jelent meg – már próbálkozott azzal, hogy újra közkincsé tegye a recitált (zsolotártónuson megszólaltatott) zsolotár ősi műfaját. Az EÉ 18–37 számai alatt ünnepi, illetve könyörgő és hálaadó zsolotárokat találunk. A liturgikus anyagot a *Magnificat* (EÉ 38) és a *Confirma* (EÉ 39) gazdagítja. Ennek a közlésnek az a hiányossága, hogy a zsolotár keretverse, az *antifóna* nem kapta meg saját, önálló dallamát. Érthető a szerkesztők óvatossága, hogy kezdetként az antifóna szövegét is zsolotártónuson énekellették.

Azóta viszont több mint negyedszázad telt el. A GyLK szakmai célkitűzése csakis az lehetett, hogy a zsolotározást az évezredek hagyományoknak megfelelően terjessze el gyülekezeteink körében (hetilapunk 2006/28. számában már írtunk erről). Ennek eredményeképpen a kötet negyedik, *Liturgikus énekek* című részében gazdag zsolotárvalogatás-fejezet található (GyLK 668–780). Az anyag nagy része recitált zsolotár, de a gyűjtemény genfi zsolotárokat és régi magyar zsolotárparafrazisokat is tartalmaz. Ezekről a strofikus énekek-

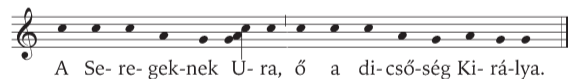
ről is volt már szó rovatunk keretei között (2006/29. és 30., illetve 2009/20., 22., 23., 26., 28., 30., 34–35., 38., 39. és 40. szám).

A recitált zsolotározás négy elemből áll: antifóna – zsolotár – *doxológia* (Szentháromság-dicsőítés) – antifóna (részletes útmutatás olvasható erről a GyLK 305–306. oldalán). Az antifóna funkciója az, hogy a zsolotárt keretbe foglalja – ebből származik a neve is: *keretvers*. Szövege egy bibliai gondolat, tanítás tömör megfogalmazása, gyakran a zsolotár szövegéből kiemelt központi vers.

Az antifónadallamok születése érdekes folyamat eredménye. Voltak olyan dallamfordulatok, amelyek mint „szókincs” a szerzők rendelkezésére álltak. Így egy konkrét antifóna már meglévő, ismert fordulatok egyedi összeállításaként jött létre. (Mindennapi, leegyszerűsített hasonlattal élve: mint ha legőselemeket különbözőképpen raknánk össze; sok a párhuzam a népdalok variánsképző hajlamával is.) Ismerünk típusdallamokat, és az is előfordul, hogy egy dallam *cantus firmusként* több szöveget is hordoz (a GyLK pontosan megadja a forrást). Az antifónák hangkezelés és záróhang alapján csoportokba, *tónusokba* ren-

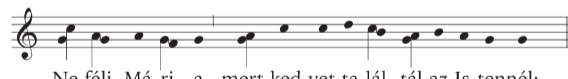
deződnek. Ehhez kell igazítani a zsolotártónusát is.

De hogyan is épülnek fel a zsolotártónusok? A bibliai zsolotárok formája: *parallelismus membrorum*, azaz *gondolatritmus*. A verseket nem az azonos szótagszám vagy a rím tartja össze (mint ahogy azt a későbbi költészetben megszokhat-

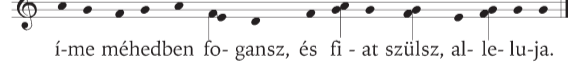

A Se-re-gek-nek U-ra, ő a di-cső-ség Ki-rá-lya.

Adventi antifóna: PGr 44/8t

Ne félj, Má-ri-a, mert ked-vet ta-lál-tál az Is-tennél;

í-me méhedben fo-gansz, és fi-at szü-lsz, al-le-lu-ja.

[1.] Az Úr é a föld és ami betölti, * a földkerekség és a rajta lakók.

[2.] Mert ő állította azt a tengerekre, * és ő szilárdította meg a folyóvizeteken.

[3.] Ki mehet föl az Úrnak hegyére, * és ki állhat meg az ő szent helyén?

[4.] Az ártatlan kezű, a tiszta szívű, + aki nem vágyik hiábavalókra, * aki nem esküszik hamisan.

[Antifóna]

5. Emeljétek fel fejetekeket, ti kapuk, + és táruljatok fel, ti ősi ajtók, * hadd menjen be a dicsőség Királyá!

6. Kicsoda ez a dicsőség Királyá? * Az erős és hatalmas Úr, aki hatalmas a harcban.

7. Emeljétek fel fejetekeket, ti kapuk, + és táruljatok fel, ti ősi ajtók, * hadd menjen be a dicsőség Királyá!

8. Kicsoda ez a dicsőség Királyá? * A Seregek Ura, ő a dicsőség Királyá.

CANTATE

tuk), hanem a gondolatok egymásra reagálása. Egy zsolotárvers általában két részre oszlik. Az első félsor állítására a második vagy a gondolat folytatásával, vagy annak az ellentétével felel; ez a retorikai eszköz segít abban, hogy minél jobban belénk vésődjenek a fontos üzenetek. Ennek nyomán – a legcélszerűbb módon – a zsolotártónusok is két félsorból állnak. A legtöbb szótagot egy hangon szólaltatjuk meg, majd egyszerű, három-négy hangból álló dallamformula zárja le mindkét félsort. E technika segítségével – rövid gyakorlás után – gond nélkül el tudjuk énekelni a különböző hosszúságú sorokat (a GyLK 307–308. oldalán megtaláljuk a kötetben használt zsolotártónusokat, azok szerkezetét, valamint a zsolotározás részletes leírását).

A GyLK zsolotárgyűjteményének érdekessége, hogy bizonyos zsolotárokhoz két antifónát is társít. Ezek közül az első általános témájú, a második pedig egy-egy ünnephez kapcsolódik. Példaként most a 24. zsolotárt közöljük, melynek címe: *A dicső király bevonulása*. A zsolotár második fele a közeledő adventi idő fontos gondolatát tartalmazza.

■ ECSEDI ZSUZSA

Dunáninnen – Dunántúl...

► Folytatás az 1. oldalról

A kreativitás, a kezdeményező-készség és a közjő iránti elkötelezettség hármassával jellemezte dr. Csepregi Zoltán rektor a bánya-egyházkerületet. Megmutatkozott ez többek között abban a küzdelemben, amelyet a bánya-egyház nyolc évig működő pesti protestáns főiskola felállításáért, majd a népfőiskolai mozgalom elindításáért folytattak, de ugyanez fedezhető fel a kerü-

ző kereszténység és a dunántúli pietizmus megerősítheti azt a felismerést, hogy egy-egy tájegységnek kegyessége is lehet. Hiszen Dunántúlon – a nemzetiségi színességen túl – a pozitív ortodoxia keveredett az élő kegyességgel. „E kerület szereti múltját; kis gyülekezeteiben, szórványaiiban is ragaszkodik templomaihoz; és nemcsak a túlélés ösztönzi, hanem igazán keresi a jövő útját” – hangzott az elemzésben.

gáról – a *Jelenések könyvére* utaló rövid mottóhoz kapcsolódott: „...az egyházkerület angyalának írd meg...”

A délután hátralévő részében további két évfordulóra emlékeztek az egybegyűltek: dr. Fabiny Tibor emlékkönyve elkészültének tizedik évfordulójára, illetve a két év elhunyt egyháztörténész-professzor nyolcvanötödik születésnapjára. A *Megújulás és megmaradás* című tanulmánykötet, melyet a szerkesztők 1999 szeptemberében egy példányban nyújtottak át az akkor hetvenötödik születésnapját ünneplő professzornak, idén a Luther Kiadó gondozásában több száz példányban is megjelenhetett.

Az emlékülés keretében dr. H. Hubert Gabriella irodalomtörténész mutatta be a könyvet. Ez a kiadvány – mint mondta – Fabiny Tibor sokszínű egyéniségének egyik legfontosabb és minden tevékenységét átható oldala, az egyháztörténész-professzor előtt tisztelt. Azt pedig, hogy Fabiny Tibor nemzetközi tudós volt, mutatják az emlékkötetbe író hajdani munkatársak és barátok, az osztrák, német, francia és finn szerzők nevei.

A tudós lelkeséről külön is megemlékezett D. Keveházi László, dr. Korányi András egyetemi docens, Herzog Csaba Fébé-lelkész, valamint a Bécsből érkezett dr. Karl Schwarz professzor.

Az emlékülésen közreműködött az Evangélikus Hittudományi Egyetem énekkara Wulfné dr. Kinczler Zsuzsanna vezetésével.

■ SMIDÉLIUSZ ANDRÁS

Krámer György, dr. Varga Gyöngyi, Szabóné Mátrai Marianna és Vető István a kerekasztal-beszélgetésen

let félreállított püspökének, Ordass Lajosnak a bátor helytállásában is.

Kerepeszki Anikó doktorandusz Szabó József püspök alakján keresztül mutatta be a szolgálat és lelkiesség kettősségét a dunáninenni egyházkerületben.

A dunántúli egyházkerülettel kapcsolatban többek között a megtartó gyökerek fontosságáról szolt D. Keveházi László nyugalmazott lelkész, egyháztörténész. Az ország ezen részén mélyen gyökere-

A teológiai, egyháztörténeti előadások után a jelenlegi evangélikus egyházkerületek karakteréről dr. Varga Gyöngyi egyetemi docens beszélgetett a kerületek jelenlegi és volt püspökhelyetteseivel: Szabóné Mátrai Mariannával, Krámer Györggyel és Vető Istvánnal. A kerekasztal-beszélgetés – melyen szóesett a kerületi jelképekről éppúgy, mint a különböző kegyességi formák-hagyományok jelentőségéről és az új kezdeményezések fontossá-

Sztechlo-ünnepség Nagytarcsán

► Folytatás az 1. oldalról

Nemcsak ismereteket adtak át a népfőiskolák, hanem az evangélium szellemétől áthatott, minden körülmények között megtartó erőt is. Molnár Lajos A nagytarcsai népfőiskola című könyvében nagyon szépen leírja, miként kaptak

hangzott el – feltette a kérdést: „Mit tenne ma Sztechlo?” Molnár Lajos előbb említett könyve idézi őt: „Mulasztása az egyháznak, hogy érdekek és elismerések elnyerése céljából egyes emberi ambícióknak adja oda magát... Elfelejtette hirdetni a bűnt. Nem merete nevének nevezni, hogy ez

lehetőségét folyamatosan felkínálta nemcsak szavaival, hanem kezeivel is. Ezt is tennie ma egyházában.

A templomi ünnepségre a koronát a Kalevala kórus műsora tette fel, melyben gyönyörű, többek között finn dallamok is felcsendültek. A kórust Katonáné Malmos Edit vezé-

D. Keveházi László előadása a templomban

alapvető gazdasági ismereteket a hátrányos helyzetű parasztfiatalok, s miként kaptak hozzá lehetőséget a teljes életváltásra. A könyv második felében volt népfőiskolások vallanak arról, hogy életük Jézus lett, teljesen megváltoztak, s nekik ez most már sokkal nagyobb gazdagságot jelent, mint sok hold föld. Nem nyerték meg a világot minden kincsért, de megnyerték lelkük üdvösségét!

D. Keveházi László nyugalmazott esperes, egyháztörténész a tőle megszokott, meleg, barátságos élménybeszámolójában, előadásában – mely már a templomban

pedig bűn az életben, melyből romlás származik. Így nem lát tisztán szociális kérdésekben sem. A jótékonykodással és a szociális lelkiismeret hangoztatásával elhallgattatja a lelkiismeretét az egyház. A szociális kérdés azért kérdés, mert bűn van.” Úgy gondolom, ezt mindenképpen tennie Sztechlo: bátrabban nevezne néven a dolgokat a liberalizmustól és különféle érdekektől egyre inkább áthatott egyházban.

Az előadásban elhangzott az is, hogy nem áttéríteni, hanem megtéríteni akart. Senkire sem erőltette rá a saját hitét, de a jézusi életváltozás

nyelte. Személyes élményeit osztotta meg a jelenlévőkkel Outi Karanko-Pap, a Kalevala Baráti Kör elnöke, aki Svájcban találkozott Sztechlo Gáborral, amikor kivitte neki Lutherkabátját.

„A szeretet halkán lép... és áthatja az egész életet” – olvashatjuk a nagytarcsai Sztechlo-szobor alján a lelkész szavait. Az alkotás Sztechlót Bibliáját magához szorítva ábrázolja. D. Keveházi László azt mondta, aki nagyon a szívéhez szorítja Bibliáját, az bármit képes megtenni embertársaiért. Ezt láttuk Sztechlo Gábor életútján.

■ BARANKA GYÖRGY

Elkötelező örökség

Lapunk előző számában rövid tudósítást olvashattunk arról, hogy az Orosházi Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium felvette Székács József nevét. Gondolom, legtöbb kedves olvasónk hamar napirendre tért a hír felett... Pedig úgy vélem, hogy már maga az „iskolakeresztelő” ténye, de különösen is a székácsi örökség aktualitása megérdemel még egy kis figyelmet.

Nem biztos, hogy tudatosult bennünk, hogy a névadás joga az egyik legnagyobb emberi privilégium, amit Istentől kaptunk. Megkapóan kedves részlete a teremtéstörténetnek, amikor a világmindenség Ura és Alkotója, akár egy gyöngéd, figyelmes szülő odaviszi Ádámmal a neki formált állapotokat, „hogy lássa, minek nevezi; mert minden élőlénynek az a neve, aminek az ember nevezi” (1Móz 2,19).

A Teremtő ajándékait igazán akkor fogadjuk el személyesen, amikor nevet adunk nekik, mint ahogy ő is akkor fogad el minket személy szerint, amikor kereszttségünkben nevünkön szólít, ahogy ez a klasszikus próféciaiban olvasható: „...neveden szólítottalak, enyém vagy!” (Ézs 43,1) Ebbe az összefüggésbe érdemes elhelyezni azt az öröndetes feladatot is, amikor már jó előre nevet választunk születendő gyermekünknek. S ezért kapnak nevet még kedvenc háziállataink is...

Némi túlzással ebbe a sorba illeszthető az is, amikor egy intézmény nevet választ, ezzel is kifejezve személyes kötődését az adott közösséghez. Egyházi intézmény esetében a névválasztás egyfajta hitvallás is, a névadó lelki, szellemi örökségének tudatos felvállalása. Egyúttal elismerése annak is, hogy az immár „megkeresztelt”, néven szólított intézményben hálás szívvel felfedeztük Isten ajándékát.

Ugyanakkor egy-egy nevet felvenni és hordozni elkötelező felelősséget is jelent. Egyfajta rang, ha valaki „benkás, berzsenyis, kossuthos, petőfisis” diák vagy éppen pedagógus lehet...

Jómagam immár negyven éve érettségiztem a nyíregyházi Kölcsey Ferenc Gimnáziumban, de ma is él bennem a „kölcseys” öntudat. A szeptemberi költő többet jelent számomra, mint a Himnusz szerzője, hiszen sokkal részletesebben tanultunk róla, mint más iskolák diákjai.

Meggyőződésem, hogy bölcsen döntöttek az orosháziak, amikor a kétszáz éves jubileum apropójából felvették a város szülőitnek, Székács József püspöknek a nevét. Nemcsak azért, mert ezzel ők lettek a Székácsról elnevezett első oktatási intézmény hazánkban, hanem azért is, mert a székácsi örökség még igazán

ÉGTÁJOLÓ

fel nem tárt és ki nem aknázott kincse egyházunknak.

Ezt az örökséget remekül summaztta az ünnepi alkalomra készült meghívóra választott, székácsi ars poetica: „Igazságot szólni szeretetben!” Telitalálat volt a névfelvételi ünnepség időzítése is – éppen október 31-re –, hiszen a bibliai ihletettségi mottó reformatori örökségünkkel is tökéletes összhangban van.

Igazság és szeretet, törvény és evangélium összetartozása nem csupán elvont dogmatikai tétel, hanem alapvető vonása Luther Márton személyiségének is. Ez a felismerés nemcsak teológiai és pedagógiai elveit határozta meg, de gyakorlati életét is fémjelzi. Így tiszteljük benne egyszerre a Szentírás doktorát, a tudós bibliafordítót és a szerető hitvest és édesapát.

Abban az iskolában, ahol Jézus a Mester, Székács is – Lutherhez hasonlóan – szorgalmas és engedelmis tanítvány volt. Nála sem vált külön a szív és a fej, az érzelem és az érte-

lem, a hit és a tudás. Egyszerre volt tudós pap, az Akadémia megbecsült tagja, iskolaalapító és a Protestáns Egyházi és Iskolai Lap első szerkesztője, valamint a gyengéket felkaroló Egyetemes Gyámintézet szolgálatának elindítója, hat gyermek gondos édesapja...

Öröksége nemcsak az orosháziak számára inspiráló kihívás, hanem számomra is személy szerint elkötelező, nem mindig könnyű örökség. Azon a szószéken prédikálhatok, ahol híres árvízi beszédével joggal vívta ki „az ország papja” megtisztelő címet... Képével naponta találkozom a püspöki hivatal tárgyalójában. Ott, ahol oly sok ülés zajlik, időnként igazság-, máskor pedig szeretet-deficittel... Ott, ahol ezen az őszön fejelem tanácsi tárgyalások sorát vagyunk kénytelenek folytatni lelkészek, felügyelők, gyülekezetek keserves kríziseivel szembesülve...

A Luther-kabátos Székács József csak némán „figyel” minket az impozáns méretű festményről. Újjával az igazság és a szeretet forrására, az élőte lévő nyitott Bibliára mutat. Nekünk szegeződik a megkerülhetetlen kérdés: vajon igazat szólunk-e szeretetben?! Vajon döntéseinkben vállaljuk-e az igazság és a szeretet gyakran egymásnak feszülő kettősségét, amelynek döbbenetesen prédikáló szimbóluma a goltgai kereszt?

A keresztfának erről a tündöklő titkáról olvashatunk Fabiny Tibor valóságában, a közelmúltban megjelent *Irányváltás* (Luther Kiadó, Hermeneutikai Kutatóközpont, 2009., 120. o.) című kötetben: „Krisztus keresztjének pedig két fókusz van: az egymásba állandóan átjáró igazság és szeretet. Krisztusban csodálatosan megvalósult e két, látszatra ellentétes irányú erő egysége. (...) Az igazság megóvja a szeretetet attól, hogy a nagylelkűségből gyengédséggé váljék (...) A szeretet viszont megóvja az igazságot az igazságtalanság keménységétől (...) Az igazság a szeretet fénye és sava, a szeretet pedig az igazság tüze és melege.”

A jubileumi év végéhez közeledve hadd idézzek befejezésül egy gencsak aktuális Székács-imádsággrészletet: „Irtsd ki közülünk a közszeretet, az egyetértést, a testvéresedést akadályait... s add meggondolnunk, hogy te minden népben lakozol...”

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

A reformációról szabadon

A reformáció ünnepéhez kapcsolódóan a Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet lehetőséget adott hét fogvatartottnak, hogy november 4-én csoportos kimaradás keretében részt vegyenek a *Szénási Jonathan Sándor* intézeti lelképásztor által szervezett, a reformációt és hatását bemutató programon.

Délelőtt a Deák téri evangélikus templomot látogatták meg, ahol *Cselovszky Ferenc* lelkész mesélt *Luther* életéről, a reformáció művéről, az evangélikus egyház és a Deák téri

templom történetéről. Az ismertető után *Trajtler Gábor* orgonaművész játékában gyönyörködhetek. Megtekintették az Evangélikus Országos Múzeumot is, ahol a hazai evangélikusság legkiemelkedőbb alakjairól hallhattak.

Ebéd után felmentek a Várba, hogy a Budapesti Történelmi Múzeumban meglátogassák a *Kálvin hagyománya* című időszaki kiállítást, mely a reformátusok történetébe enged betekintést.

► *GeSheR-HÍD*

Talált százezrek a misszióknak

Négyszázezer eurót találtak egy német intercité-szerelvény WC-jében. Az összeget a pályaudvari misszió támogatására fordítják – mondta a Német Vasutak (DB) szóvivője.

A pénzre három évvel ezelőtt bukkantak, és azóta senki nem jelentkezett érte, így jog szerint is a DB

az összeg tulajdonosa. A becsületes megtaláló huszonötezer eurót kapott jutalmul, a többi az evangélikus Diakonisches Werk és a katolikus Caritas által működtetett mintegy száz pályaudvari misszió munkáját segíti.

■ *livenet.ch – dr. békefy*

Budapesti szlovák presbiterek Pozsonyban

A Szlovák Ajkú Evangélikus Egyházközösség két presbitere is részt vett az elmúlt hét végén a Szlovákok Világkongresszusának harmadik közgyűlésén Pozsonyban. A Szlovákok Világszervezetének rendezésében zajlott tanácskozáson *Hollósy Tiborné* és *Szabó Ferenc* presbiterek képviselték az egyházközösséget.

A huszonöt országból érkezett közel száz delegátus ökumenikus istentiszteleten és szentmisén vett részt Ružinov katolikus templomban, ahol a vendégeket *Augustín Šlaninka* plébános fogadta sok szeretettel. A határon túli szlovákok nevében a romániai Nadlac (Nagylak) evangélikus lelkésze, *Balint Juraj* esperes, mondott imát a megbékélés jegyében. A Szlovákok Világszervezetének újonnan megválasztott elnöke, *Vladimír Skalský* a templomban gyertyát gyújtott valamennyi elhunyt testvérünk emlékére.

A „kötelező program” után e sorok

írója a petržalkai (Pozsonyligetfalu) evangélikus templomba látogatott el esti vecsernyére, ahol meglepetésére Magyarországról, a dél-alföldi szülőfalujából áttelepített szlovákokkal találkozott. A vecsernyén a résztvevők együtt imádkoztak elhunyt testvéreikért.

■ *H. T.*

Szent Márton-díj tizedszer

FOTÓ: MENYES GYULA

Az egykori Savariában (a mai Szombathely elődje) született *Szent Márton*, a franciaországi Tours későbbi püspökére emlékeztek november 6-án Pannonhalmán. Az apátsági templom és monostor védőszentjének ünnepe alkalmából immár tizedik alkalommal adták át a Szent Márton-díjat. Ezúttal *Tringer László* pszichiáterprofesszor vehette át a kitüntetést.

Az elismerést minden évben annak ítélik oda, aki a pannon kulturális értékek, nemzeti örökségünk gyarapításáért, megismertetéséért és megőrzéséért igyekezett minél többet tenni. Az ünnepi alkalmon *Fabiny Tamás* evangélikus püspök mondott beszédet. Az ünnepség után *Várszegi Asztrik* pannonhalmi püspök-főapát megáldotta az új terményt és bort.

■ *M. Gy.*

A média a gazdasági és szociális igazságért

A világ katolikus újságíróinak szövetsége (UCIP) október 31. és november 2. között tartotta általános közgyűlését Rómában. Az első napon a szervezet új elnököt választott, az osztrák *Bernhard Sassmann* váltotta a brazil *Ismar de Oliveirát*. A megnyitón részt vett *Claudio Maria Celli*, a Tömegtájékoztatás Pápai Tanácsának elnöke is, aki a válságra adandó pozitív válaszokat emelte ki beszédében.

A tanácskozáson ezek mellett előadást hallhattak a résztvevők az olaszországi civil és katolikus média jelenlegi helyzetéről és nehézségeiről, valamint a jövő évi UCIP-kongresszusról, melyet a tervek szerint Afrikában, Burkina Fasóban rendeznek meg a *Média az igazság és béke szolgálatában, az egyenlőtlenség és a szegénység világában* témában. A közgyűlésre katolikus újságírók érkeztek Burkina Fasóból, Elefántcsontpartról, Dél-Afrikából, az Egyesült Államokból, Japánból, Braziliából, míg Európát Olaszország, Svájc,

Ausztria, Belgium és Magyarország képviselte.

A találkozón a Magyar Katolikus Újságírók Szövetsége (Makúsz) képviseletében részt vett *Szikora József* elnök, *Gebauer Szabolcs* főtítkár és

A SZERZŐ FELVÉTELE

Bíró Mátyás újságíró, honlapszerkesztő. A küldöttség felkereste a Vatikáni Rádió magyar adásának stúdióját is, ahol találkoztak *Vertse Márta*val, a magyar adás főszerkesztőjével, valamint *Somogyi Viktóriával*, a rádió munkatársával. *Szikora József* a rádióknak adott interjúból (*képn-*

kön) a római UCIP-találkozó eseményeiről, a katolikus újságírók szerepéről és az 1956-os forradalomról beszélt, míg *Gebauer Szabolcs* a Makúsz tevékenységét ismertette, valamint beszámolt arról is, hogy december második hetében Budapesten, az *Új Ember* szerkesztőségénél felavatják *Melocco János* katolikus újságírónak, a kommunista rendszer vértanújának emléktábláját.

Az UCIP 1927-ben Belgiumban alakult meg, és 1930-ban tartotta első világkongresszusát, amelyen harminchárom országból kétszázharminc újságíró vett részt. A katolikus újságíróknak az UCIP szakmai háttérrel, nemzetközi kapcsolatrendszerrel, továbbképzési alkalmakkal biztosít. A Makúsz a világszövetség magyar tagszervezete.

■ *BÍRÓ MÁTYÁS*
(Bővebben: www.makusz.hu)

„Megelégítem hosszú élettel”

Idősek csendeshétvégeje Csikvándon

► **Aki megéri az időskort, nem kevés problémával találja szemben magát. Főleg egy elnéptelenedő, előregedő kis faluban. Az elmagányosodás, a betegség, a fizikai és pszichés gyengülés csak egy része az idősekre szakadó gondoknak. A szociális ellátás, házi gondozás némileg segít a problémákon, ám az öregség gondoljai ennél sokkal összetettebbek. A Csikvándi Evangélikus Gyülekezetért Alapítvány csendeshétvége megszervezésével próbált segíteni az érintetteknek.**

Megtelt a csikvándi kultúrház nagyterme október 29–30-án délután. Terített asztalok fogadták az érdeklődő idős testvéreket és az előadókat. A rendezvénysorozatot *Schlecht Lajosné*nek, az alapítvány kuratóriuma elnökének köszöntése és *Zügn Tamás* lelkésznek az áhítata nyitotta meg.

Waffenschmidt Ibolya, a gyöngyi idősök otthona, illetve a Tolna Megyei Önkormányzat Módszertani Otthonának igazgatója személyes és szakmai tapasztalatai alapján tartott elő-

adást az időskorra való felkészülésről és a korról járó gondok kezeléséről. Gyakorlati kérdésekben adott megszívlelendő tanácsokat *Szuhiné Bozsik Éva* életmód-tanácsadó.

Másnap *dr. Grósz Pál* pszichiáter, a Kemenesaljai Egyesített Kórház Pszichiátriai Rehabilitációs Intézetének (Intaháza) főorvosa az időskori mentális változásokról, felesége, *dr. Mészáros Mónika* bírónő pedig az időseket érintő jogi problémákról beszélt. Mivel volt lehetőség a személyes tanácskérésre is, többen kaptak orvosi felvilágosítást, illetve jogi útbaigazítást az aktuális problémájukra.

A rendezvény lelkési és kántori szolgálatát *Weltler Sándor* – aki tíz évig volt a csikvándiak lelkésze (Malomsokról) – és az őt váltó, most idekerült *Zügn Tamás* közösen látta el. Külön értéke volt a csendesnapnak, hogy az új lelkési szolgálat által kialakult körzet, *Gecse* és *Szerecseny* gyülekezeteiből is érkeztek érdeklődő testvérek.

A közös alkalom a reformációi ünnepi istentisztelettel, gyónással, úrvacsorával ért véget. A nehezen mozgó időseket a helyi önkormányzat kisbusza szállította minden alka-

lomra, így azok is részt tudtak venni az előadásokon és az istentiszteleten, akik egyébként otthon maradtak volna.

A rendezvény mind egyházi, mind világi szinten érdeklődést keltett. *Polgárdi Sándor*, a Veszprémi Egyházmegye esperese, valamint *Kara Ákos*, a Győr-Ménfőcsanak-Sopron Megyei Közgyűlés alelnöke szintén részt vett az egyik nap programján, köszöntötte az időseket, és pozitívan értékelte a kezdeményezést.

Az alkalmon elhangzottakat röviden összefoglalni nem lehet. A tanulság azonban egyértelmű: mindenszentek és halottak napja táján sem kizárólag a temetőre és elmúlásra kell gondolnunk. Nem feledkezhetünk el azokról, akik öregén, megfáradva itt vannak közöttünk. Értékes az ő életük is, és nagyon hálásak azért, ha valaki komolyan felkarolja őket. És nemcsak kapni, adni is tudnak. Még gyengén, kiszolgáltatottan és az elmúlás határán is nagyon sokat segíthetnek nekünk, akik még úton vagyunk. A hosszú élettel „megelégített” ember a fiatalabb generációk életét is hozzásegítheti a teljességhez.

■ *Z. T.*

A vallási hovatartozás kihagyva

Tiltakoznak az egyházak

A katolikus, református és az evangélikus egyház értetlenül áll az Országgyűlés által október 5-én elfogadott, népszámlálásról szóló törvény előtt. A törvény szerint ugyanis a 2011. évi népszámláláson nem kérdezték meg a vallási, felekezeti hovatartozást. A három egyház püspökeinek november 4-i találkozóján, amelyet Budapesten, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkárságán tartottak, egyebek között erről is szó esett.

Tekintettel arra, hogy a köztársasági elnök visszaküldte az Országgyűlésnek megfontolásra az elfogadott törvényt, a három egyház vezetői a döntéshozók figyelmébe ajánlják, hogy a 2011-es népszámlálás kérdőívén szerepeljen a vallási hovatartozásra vonatkozó kérdés. Hazánkban 1870 óta – a kommunista rezsim időszakát leszámítva – mindig szerepelt ez a kérdés a népszámlálási kérdőíveken, így érthetetlen, hogyan merülhetett fel egyáltalán a felekezeti hovatartozásról szóló kérdés elhagyásának ötlete. A 2001. évi népszámláláson ananím és

afakultatív módon, a legszigorúbb adatvédelem mellett kilencmillió ember nyilatkozott érdemben erről a kérdéstről.

A 2008. évi zárszámadási törvényben érintett közoktatási kiegészítő normatíva egyenlegével kapcsolatban az egyházak elfogadhatatlannak tartják, hogy – egy frissen benyújtott bizottsági módosító indítvány szerint – a jelenleg érvényben lévő törvények megkerülésével egy későbbi kormányrendeletben akarja szabályozni ezt a kormány. Az egyházak és a kormány között – ellentétben a módosító indítvány indoklásával – nem született semmiféle megállapodás ebben a kérdésben. Az egyházak továbbra is elfogadják az Állami Számvevőszék megállapításait a zárszámadási törvénnyel kapcsolatban, amint azt közös levélükben megírták október 16-án *Bajnai Gordon* miniszterelnöknek. Várják a kormány érdemi álláspontját az ott leírtakkal kapcsolatban.

Az egyházi vezetők legközelebb kora tavasszal találkoznak egyeztetésen.

► *Forrás: www.reformatus.hu*

Egyperces művektől Bachig

Húszéves a Mandák Kórus

Egy „épeszű” kórusvezető lehetőleg hetente kétszer tart próbát. Az viszont nem „normális” dolog, hogy egy kórus tagjai havonta csak egyszer – az ország minden részéből saját költsé-
gükön utazva – gyűlnek össze, hogy együtt lehessenek, és kórusműveket tanuljanak. Nem hetente kétszer, hanem havonta csak egyszer! A szakmabeli e hír hallatán csak egyet mondhat: egy ilyen kórus – és a vezetését vállaló „balek” – törvényszerűen és villámgyorsan megbukik.

Másutt ez nyilván így is van. De nincs így, ha a Mandák Kórusról van szó, mely immár húsz éve él, s az „egyperces” művektől eljutott *Bach Jesu, meine Freude* című húszperces motettájának vigadóbeli bemutatásáig. Hogyan lehetséges mindez? Az egyedi kórustörténet csak az evangélikus egyház kántorképzésének zeniális rendszere mellett érthető meg.

Mandák Mária, egy hajdani föld-birtokos család tagja a második világháború után – 1946. november 30-án – ifjúsági célokra az evangélikus egyháznak ajándékozta főt udvarházát a gyönyörű parkkal együtt. A „Mandák Otthonra” mint háttérre támaszkodva *Kiss János* és *Trajtler Gábor* szervezésében még a szocialista évtizedekben alakult ki a kántorképzés ma is élő szisztémája.

A kántorképzésben a különböző előképzettségű hallgatók négy-nyolc évig tanulva vizsgák sorozata után szerezhetik meg a kántori oklevelet. Az iskolai tanév alatt szombatonként utaznak Fótra, a „téli” tanfolyamra, majd a többhetes „nyári” tanfolyamon tanulhatnak éneket, szolfézt, harmónium-, majd orgonajátékot, partitúrajátékot és karvezetést. A nyári tanfolyamok előadói és hallgatói kórust alkotva ismerkednek a kórusirodalommal. És utána? A háromhetes kórusmunkának nincs folytatása? Csak egy indító lökés kellett ahhoz, hogy a nyári kórusok tagjai évközben is együtt dolgozzanak.

Ifj. Hafenschér Károly lelkész, az egyházi kórusmuzsika szerelmese évekig vezette az augusztusi tanfolyam kórusát, majd 1989. december 27-re Fótra próbára hívta össze a nyári kórusa tagjait: előadókat és hallgatókat. Megalakult a Mandák Kórus. Tagjai eleinte csak két-három havonta gyűltek össze, majd 1992 őszétől

már havonta folytak a próbák. 1994–1996 között *Ecsedi Zsuzsa* is részt vett a kórus irányításában. A távolságok, a hosszú utazás nehézségei és költségei ennél gyakoribb együttléte ma sem tesznek lehetővé. A harminctagú ifjúsági egyházi énekkar tagjai tehát kottaismerő fiatal kántorok, kántorjelöltek. A kórus igazi közösséggé formálódott: szeretik egymást, s szeretik a fokozatosan bővülő repertoár darabjait.

A főt hétvégeken pénteken este kezdünk dolgozni úgy, hogy a próba alatt és után éjfélig folyamatosan érkeznek kórustagok többek között Szegedről, Szombathelyről, Békéscsabáról, Tapolcáról, Sopronból, Debrecenből, Rábaszentandrásról. A próba ugyan 23 óra tájban véget ér, de gyakori, hogy a lelkes társaság még tovább énekel néhány kedvenc művet a hallban. A találkozás öröme miatt nehezen megy az elalvás. Szombaton délelőtt, délután és este intenzív próbákön készülünk a soron következő szolgálatokra. Szombat este néhányan már hazautaznak, hiszen vasárnap délelőtt sokukra otthon kántori szolgálat vár. Azokkal, akik vasárnap délig tudnak maradni, olykor még új művekkel is ismerkedünk.

Szívesen teszünk eleget gyülekezeti meghívásoknak, felkeresve ilyenkor az ország közelebbi-távolabbi tájait. E hétvégeken két-három szolgálatra (istentisztelet, egyházzenei áhítat) is sor kerül.

Az énekkar a színvonalas egyházi kórusmuzsikát elsősorban olyan helyekre igyekszik eljuttatni, ahol erre egyébként kevés lenne az esély. Húsz év alatt – olykor többször is – szolgáltunk Acsán, Aggteleken, Ágfalván, Arnóton, Bakonycseryén, Bakonyszentlászlón, Bakonyszombathelyen, Béren, Bodajkon, Csőváron, Csömörön, Csonán, Domonyban, Egyházasdegelegen, Fancsalon, Felsőpetényben, Galgagután, Györkönyben, Győrújbaráton, Győrújfalun, Györszágon, Gyenesdiáson, Iharosberényben, Ikladon, Kismányokon, Kondoroson, Kölesden, Kőszegdoroszlón, Lébényben, Ménfőcsanakon, Nagytarcsán, Nagymányokon, Nemescsón, Nőtincsen, Ősagárdon, Őskün, Péteriben, Révfülöpön, Sárszentlőrincen, Súrón, Sur-

don, Szirákon, Üllön, Vadosfán, Vannarcon, Váralján és Zombán. Az érintett szomszédos gyülekezetek ilyenkor meghatóan összefogva szervezik meg szállásunkat, ellátásunkat és a helyközi közlekedést. Az országos egyház is fontosnak tartotta kórusunk zenei és gyülekezetmozgósító missziós szolgálatait, s anyagi támogatással is segítette a kis gyülekezetekbe történő eljutásunkat.

A kórus városokban (Aszód, Békéscsaba, Bonyhád, Encs, Fót, Gödöllő, Győr, Mezőberény, Miskolc, Nagykanizsa, Orosháza, Sárospatak, Sopron, Szarvas, Szekszárd, Szentendre, Székesfehérvár, Szombathely, Várpalota stb.) is szerepelt, s ellátogattunk több budapesti gyülekezetbe is. Mi voltunk két ízben is „az egyházi kórus” az aggteleki Baradla fesztiválon. Többször felléptünk a Szélrózsa találkozóin, valamint a protestáns napok kulturális estjén a Vigadóban, de bemutatkoztunk Salzburgban, majd Münchenben, Hamburgban és más német városokban is.

A repertoárt zömében Bach, Schütz, Erlebach, Tallis, Byrd, Palestrina, Purcell, Praetorius, Lechner, Vulpius, M. Haydn, Mendelssohn, Goudimel, Tinódi, Esterházy, Kodály, Bárdos, Gárdonyi, Szokolay és Halmos művei alkotják.

A kórus 2009 szilveszterén lesz húszéves, s nyilvánvalóan nincs ünnep közös szolgálat nélkül. A jubileumi hangversenyt volt tagjaink közreműködésével az óbudai evangélikus templomban tartjuk december 30-án délután öt órai kezdettel; az ígét *Gáncs Péter* püspök hirdeti, s *Németh Csaba* orgonaművész orgonál. Ünnepi koncertünkre ezúton is szeretettel hívunk és várunk mindenkit: a vendéglátó gyülekezetek lelkészeit és tagjait és az egyházi kórusmuzsika iránt érdeklődő testvéreinket.

A kórus tagjainak többsége előadói minőségben vagy hallgatóként ma is aktív résztvevője a kántorképzésnek. Enélkül a kórus nem is lenne Mandák Kórus. Boldog vagyok, hogy 1992 óta, azaz immár tizennyolc éve – 2007 ősze óta *Abaffy Nóra* karnagy társammal együtt – irányíthatom és szervezhetem a kórus munkáját. Nagyon szeretem őket!

■ BALÁS ISTVÁN

Megújult síremlék

► Hálaadásra gyűltek össze a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület képviselői és a csömöri gyülekezet tagjai *Túrmezei Erzsébet* diakonissza sírjánál, a csömöri temetőben november 5-én, mert elkészült a költőnő nyughelyének megújított sírköve.

Veperdi Zoltán, a Fébé igazgató lelkésze az *Útmutatóban* aznapra kijelölt újszövetségi íge (Lk 12,42–43) alapján tartott áhítatában a diakonisszákat a példázatbeli sáfárokhoz hasonlította: „A diakonisszák, amint már a nevük is mutatja, az Úr szolgálóleányai. Mint hű és okos sáfárok, szüntelenül rendelkezésre álltak az anyaházban, hogy válogatás nélkül, engedelmesen oda menjenek szolgálni, ahol az Úr helyet készített nekik. *Túrmezei Erzsébet* is közülük tartozott.”

Taschner Erzsébet diakonissza-főnökösszony, *Veperdi Zoltán* igazgató lelkész, *Herzog Csaba* lelkész és *Magassy Vilma* diakonissza

A nyolcvannyolc éves korában elhunyt költőnő-diakonisszát végakarata szerint a csömöri temetőben helyezték örök nyugalomra 2000-ben. Idén esedékessé vált sírkövének megújítása. A Fébé-egyesület ezt *Gubek Mária* csömöri felügyelőnő és *Vafler Sebestyenné* presbiter közreműködésével tette meg az ősz folyamán.

■ B. Zs.

Kántorképzés tanévnyitó

November 7-én, szombaton délelőtt ünnepélyes nyitóáhítattal, primával kezdődött el az idei téli tanfolyam egyházunk Kántorképző Intézetében, Fóton. A személyes megkereséseknek köszönhetően igen sokan, huszonegyen vállalkoztak arra, hogy a tanári gárda: *Abaffy Nóra*, *Bence Gábor*, *Ecsedi Zsuzsa*, *Kémenczy Antal* és *Pócs Miklós* segítségével húsz szombatjukat kántori tudásuk fejlesztésének szentelik. A téli tanfolyam a nyári intenzív képzéssel szemben a folyamatos, elmélyült munkára ad lehetőséget. A hallgatók a tanfolyam végén hivatalos vizsga keretében pályázhatnak az elismert kántori fokozatok – segédkántori bizonyítvány, kántori bizonyítvány, kántori oklevél – valamelyikének megszerzésére. A záróvizsgára 2010. április 17-én kerül sor.

■ E. Zs.

HIRDETÉS

9. Ikon filmnapok

Békásmegyéri evangélikus templom (1038 Budapest, Mező u. 12.)

- **November 13-án, pénteken 18 órakor** • *Reality III.* (90') – Muci & Maci. Rendező: Gerő Péter (ARC Produkció Kft.) • *Liliputi mimikri* (26') – A víz alól... Rendező: Molnár Attila Dávid (Természetfilm.hu Tudományos Filmműhely) • *Nap jön a menny hajlatán...* (25') – Bioenergia és vidékfejlesztés 3. és 7. rész. Dr. Gergely Sándor az energiaerdőről. Rendező: Székely Orsolya (IKON Stúdió Egyesület) • *Gergely Sándor verseit elmondja Sztarenki Pál*
- **November 14-én, szombaton 15 órakor** • *Nagyolvasztó* (55') – Dunaújváros. Rendező: Keserű Zsolt (IKON Stúdió Egyesület) • *Új vers* (2') – Homeless költő. Rendező: Dégi János (Duna Tv) • *Párhuzamos életek* (55') – Bíró András – Vitányi Iván. Rendező: Dégi János (Krea Tv) • *A fideszes zsidó, a nemzeti érzés nélküli anya és a mediáció* (72') – Rendező: Hajdú Eszter • *Ikonsztáz – magyarországi hittörténet* (13') – Pilinszky Jánosról Jelenits István. Rendező: Székely Orsolya (IKON Stúdió Kft.) • *Beszélgetés a megbocsátásról Popper Péterrel* • *Bahrta!* (80') – Hogyan üssük meg a főnyereményt? Rendező: Lakatos Róbert (Inforg Stúdió)
- **November 15-én, vasárnap, az összegyűlekezés napján 13.30-kor** • *Fényes nap* (20') – Bioenergia és vidékfejlesztés 6. rész. Dr. Dinya László a globális kihívásokról. Rendező: Székely Orsolya (IKON Stúdió Egyesület) • *Csigavonalban a Parnasszusra* (Argumentum Kiadó, 2009) – Valachi Anna Rákos Sándor-monográfiáját bemutatja Murányi Gábor • *Részletek a költőről készült portréfilmekből* • *Kiáltásnyi csönd* – Rendezte: Cselényi László. Szerkesztő-riporter: Czigány György. Közreműködik: Szentpál Mónika és Papp János (MTV, 1988) • *Rákos Sándor* – Rendező: Székely Orsolya (MTV, 1978)

A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

A hónap könyve – novemberben a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

Ursula Koch: Rózsák a hóban

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Eredeti ára: 800 forint.
http://bolt.lutheran.hu/ • E-mail: kiado@lutheran.hu • Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

A fotót *Fábián Ferenc* olvasónk küldte a nagytarcsai Tessedik Sámuel Népfőiskola 1942–43-as tanévének tanáraitól és hallgatóitól – *Szethlo Gábor* a felső sorban jobbról a második (az archív felvétel helyenként sérült)

Ádventi gyertyagyújtás
2009. november 27–29.

Vacogós farsangi hétvégék
I. 2010. január 22–24.
II. 2010. február 5–7.

II. evangélikus kolbászfesztivál
2010. január 29–31.

IV. evangélikus népzenei találkozó
2010. február 12–14.

Pünkösdi hosszú hétvége
2010. május 21–24.

Apa-fia hétvége
2010. szeptember 10–12.

Evangélikus Konferencia-
és Missziói Otthon
Balatonszárszó

2009/2010 PROGRAMOK

Jelentkezni lehet honlapunkon keresztül.
On-line foglalás: <http://balatonszarszo.lutheran.hu>

Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon
8424 Balatonszárszó, Jókai u. 41.
E-mail: balatonszarszo@lutheran.hu

Tel.: 06 84 563 017
Fax: 06 84 563 018
Mobil: 06 20 824 3143

Nézzük együtt az ügyet!

Versenben a szavazatokért az Angyalföld Alapítvány

► Kezembem egy népszerű női magazin novemberi száma. Fellepve ismerős névre, ismerős történetre bukkantam: **Kadlecik Zoltán** evangélikus teológus, az Angyalföld Alapítvány elnökét és az általa képviselt szervezetet mutatja be a lap olvasóinak, mintegy informálisan előkészítve a Tv2-n jövő héten adásba kerülő félórás műsort.

– Gratulálok először is, hogy egyre ismertebb jótékonyági munkája felkeltette a világi média figyelmét is! Mi indította Önt arra, hogy ezekkel a gyerekekkel s rajtuk keresztül a szülőikkel foglalkozzon? Milyen élményből vagy milyen hitbéli meggyőződésből fakadt ez a kezdeményezés?

– Az Angyalföld Alapítvány 2004-óta működik. Jómagam 1998-ban mint másodikos teológushallgató voltam először olyan táborban, ahol börtönben lévő szülők gyermekei nyaraltak. Akkor a Magyar Testvéri Börtöntársaság végezte ezt a munkát. Nekem már ez az első tábor is óriási élmény volt. Tudni és látni azt, hogy honnan jönnek ezek a gyerekek, és látni azt a leírhatatlan örömet az arcukon... Megbecsülték, hogy ott lehetnek. Fantasztikus volt. Felszabadultak, elevenek, közvetlenek voltak. Nagyon megszerettem őket! Életem meghatározó tapasztalata lett az a tábor.

Aztán később én vettem át **Roszik Gábor**tól ezeket a táboroknak a vezetését. Majd úgy gondoltam: milyen jó lenne ezekkel a kisgyermekkel többet és jobban foglalkozni. Szüleim elvesztése után mélyebben átéltem azt, hogy milyen nehéz szülők nélkül lenni, pedig akkor én már huszonhárom éves voltam, ők meg csak tíz-tizenévesek. Így született meg bennem az alapítvány gondolata. Jelenleg Domoniban dolgozom a pszichiátrián mint lelkipáter. Mellette végzem ezt a tevékenységet.

– Legutóbb az **Uránia Nemzeti Filmszínházban** április 17-én rendezett, Szabadságot a gyermekeknek című esélyegyenlőségi, jótékonyági gálaest kapcsán írtunk erről a munkáról. Mi történt azóta, hány gyerekkel vannak most kapcsolatban, s milyen ügyek vannak éppen folyamatban?

– A gálaest nagyon jól sikerült. Remek fellépők álltak az ügyünk mel-

lél! Ezenkívül a tavalyi év második felétől egészen az év közepéig több projekt futott. Kiadtunk egy folyóiratot – nevezzük hírlevélnek –, amiben rengeteg érdekes interjút olvashattak az érdeklődők. Nyilatkozott benne **Böjte Csaba, Novák Péter, Szalóki Ági, Lovasi András**, hogy csak a legismertebbeket említem. Aztán egy úgynevezett kapacitásfejlesztő tréninget is tartottunk, ami igen sokat segített az alapítványnak, önkénteseket toboroztunk. Jóval intenzívebben tudunk így foglalkozni a gyerekekkel.

– **Hogyan figyelt fel Önökre a Tv2-n futó, Az Ügy című műsor? Hogyan zajlott a forgatás?**

– Először be kellett adni egy pályázatot, amit többek között a Magyar Telekom, illetve egy független tagokból álló zsűri bíralt el. Mit szeretnénk elérni? Kikkel foglalkozunk, mi az

Mindenki készségesen állt a rendelkezésünkre.

– **Nem kis tétje van tehát a tévéműsornak... Óriási segítséget jelenthet az alapítványnak, ha sokan küldenek sms-t.**

– Hogy mi is Az Ügy tétje? Egyrészt szeretnénk megnyerni a nézők szívét az „ügyünkkel” kapcsolatban. Ez a legfontosabb. Másrészt természetesen szeretnénk megnyerni a „nézettségi versenyt”. Nagyon bízom benne, hogy jövő nyáron már nem „csak” huszonöt gyermek tudunk magunkkal vinni, hanem legalább százat. Ehhez kérem az **EvÉlet** olvasóinak a segítségét! Az adást november 18-án láthatják a Tv2-n este 23.30-kor, a korábban fekvők pedig már másnap megnézhetik a televízió honlapján. Persze mi is feltesszük majd a weboldalunkra a videót.

Minden szavazatnak örülünk, hiszen egy sms jóval többet ér, mint kétszáz forint! Ugyanis már ha néhány sms-sel is több szavazatot kap az Angyalföld Alapítvány, mint versenytársai, akkor megnyerhetjük az ötmillió forintot. Bízom benne, hogy összefogással olyan „menedékvárat” tudunk létrehozni, amely valódi ott-hont kínál ezeknek a gyerekeknek.

– **Milyen tapasztalatokat, tanulságot szűrt le az eddigi évek alatt végzett munkából?**

– Nagyon fontosnak tartom a folyamatos jelenlétet! Egy nyári tábor nem elég. Jelen kell lenni ezeknek a gyerekeknek az életében, jelen kell lenni a család életében is. Ha másképp nem megy, akkor leveleznünk kell egymással, vagy sokszor felhívjuk őket telefonon. Az a tapasztalatom, hogy ha egyvalakinek segítünk, akkor egy kicsit mindenkinek segítünk. Ha a gyermeknek segítünk, akkor ezzel a családjának is, és a társadalom többi tagjának is segítünk. Ehhez jelen kell lenni!

– **Végezetül rögzítsük az időpontot: mikor nyúljanak a – leendő – nézők a mobiltelefonjuk után, és küldjenek egy – kettő, sok... – sms-t, szavazván az Angyalföld Alapítványt bemutató műsorra?**

– Szavazni tehát sms-ben lehet november 18-án 0 órától november 24-én 24 óráig, a szám 1771. Csak a Magyar Telekom hálózatából – ideértve a T-Mobile-t is – küldhető sms, illetve indítható hívás, a Pannónéból sajnos nem. Díja kétszáz forint. A hívás egyben szavazat is, és az összeg teljes egészében az alapítvány számlájára kerül. (A játékszabályok részletesen megtalálhatók a http://www.csrmedia.hu/aj_1771.htm oldalon.) Mindenkinek köszönöm a segítségét!

– **Mikor lesz az eredményhirdetés?**

– Pontosan még én sem tudom. Minden szerdán lesz **Az Ügy** a Tv2-n, egészen december 9-ig. Mi kezdjük a bemutatkozást, aztán jön a másik három alapítvány. Úgy gondolom, december közepén tudjuk meg az eredményt a **Mokkában**, a Tv2 reggeli műsorában. Várjuk nagyon!

■ KÖHÁTI DÓRA

Tragédia a Duna Palotában

Méltán ünnepelte hosszan tartó tapsal az Evangélium Színház társulatát a november 6-i előadás közönsége. A művészeti vezető, **Udvaros Béla** – aki átmeneti nyugalomba vonulásából

mier meggyőzően bizonyította, hogy az eddig már félezernél is több előadás-sal szolgáló Evangélium Színház töretlen elkötelezettséggel folytatja színvonalas, érték közvetítő misszióját.

rendezőként is ereje teljében tért vissza – a magyar drámairodalom talán legnagyobb és legfontosabb darabját állította a Duna Palota színpadára. **Madách Imre** drámai költeménye, **Az ember tragédiája** a huszadik évadját jegyző társulat harmadik bemutatója, és a múlt szombati pre-

Madách fő műve 1862 januárjában jelent meg először nyomtatásban, s az 1883-as ősbemutató óta sokan, sokféle értelmezésben varázsolták színpadra a tragédiát. Udvaros Béla rendezését lapunk jövő heti számában értékeljük...

■ PINTÉR DOROTTYA felvétele

További előadások: november 15., 22., 29. és december 6.: 16 óra; november 20. és december 4., 12., 13.: 19 óra

Jegyelővétel a Duna Palota pénztárában (tel.: 1/235-5500) hétfőn, szerdán és pénteken 14 és 18 óra között. Jegyárak: 3000, 2500, 2000 forint.

HIRDETÉS

Adventi zenés istentiszteletet tartunk az Alberti Evangélikus Egyház- községeben november 29-én, melyen felszenteljük felújított orgonánkat. Az alkalmon **Marosvári Péter** orgonaművész és a gyülekezet ének-kara szolgál.

HIRDETÉS

„Évfordulósok”

Henry Purcell (London, 1659. szeptember 10. – London, 1695. november 21.), **Georg Friedrich Händel** (Halle, 1685. február 23. – London, 1759. április 14.), **Joseph Haydn** (Rohrau, 1732. március 31. – Bécs, 1809. május 31.) és **Felix Mendelssohn-Bartholdy** (Hamburg, 1809. február 3. – Lipcse, 1847. november 4.) emlékére hangversenyt rendez az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszéke november 16-án 18 órakor a zuglói evangélikus templomban. Közreműködnek a tanszék zenei együttese, tanárai és vendégeik. A műsort összeállították az egyházzenei tanszék kántor szakos hallgatói. Köszönettel vesszük adományait az Evangélikus Hittudományi Egyetem céljaira. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

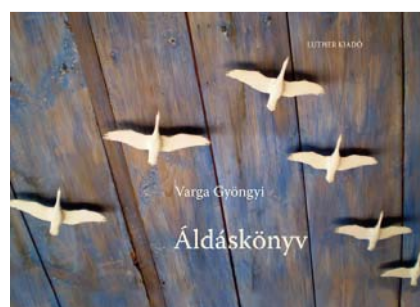
MEGJELENT!

Megújulás és megmaradás – Fabiny Tibor-émlékkönyv

Szerkesztette Korányi András
Luther Kiadó, 2009
260 oldal, 165 × 237 mm, kartonált
Egységár: 2200 Ft (5% áfával)
Könyvklubtagoknak: 1760 Ft

Fabiny Tibor egyháztörténész-professzor hetvenötödik születésnapjának ünnepére jelentek meg e kötet tanulmányai tíz évvel ezelőtt. Mostanra, amikor a szélesebb olvasóközönség is megismerheti e tanulmányokat, a kötet műfaja is megváltozott: az egykor egy példányban megjelent ünnepi kötetből azóta emlékkönyv lett, hiszen az ünnepelt két évvel ezelőtt, 2007-ben elköltözött a földi világból. Az eredeti kötet tematikája, a reformáció, a pietizmus és a felvilágosodás egyháztörténeti korszakainak kutatása átfogja Fabiny Tibor egyháztörténeti munkásságát, ezért a nyolcvanötödik születésnap alkalmából készült emlékkönyv őrzi az eredeti címet és korszakolást. Lelkész- és tanártársai, tanítványai, hittestvérei és tisztelői immár feladatként kapják örökül, hogy őrizzék Fabiny Tibor gazdag örökségét, összegezzék és értékeljék kiterjedt életművét, munkáiból tanuljanak, s a következő generációk számára iránymutató következtetéseket fogalmazzanak meg.

Luther Kiadó. Cím: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Tel.: 1/317-5478, 20/824-5518. Fax: 1/486-1229.
E-mail: kiado@lutheran.hu. Honlap: www.lutherkiado.hu.

MEGJELENT!

VARGA GYÖNGYI

Áldáskönyv

Luther Kiadó, 2009 • 195 oldal, 185 × 135mm, keménynyomtatás
Egységár: 1790 Ft (5% áfával). Könyvklubtagoknak: 1432 Ft
Ez az áldáskönyv az áldottakhoz szól, és egyben az áldás továbbadására hív. Arra az útra indít, amelyen közösen fedezhetjük föl a létezés gazdagságát, az érintések üzenetét és a határtalan Szeretet erejét.

K E R E K É V E

Egyház a változások szelében

Interjú Christoph Demkével, az NDK utolsó elnök-püspökével

► A berlini fal leomlása gyökeresen megváltoztatta nemcsak Németország, hanem egész Európa arculatát. Idén többször is megünnepeltük ezt. Most szót kap egy szemtanú, aki ezekben a húsz évvel ezelőtti eseményekben, mint a protestáns egyház képviselője, komoly szerephez jutott. Dr. Christoph Demke 1983 és 1997 között a szász-anhalti tartomány területéhez tartozó, magdeburgi székhelyű szász egyházi provincia püspöke volt, 1990–91-ben pedig ő töltötte be utolsóként a német demokratikus köztársaságbeli protestáns egyházszövetség elnöki tisztét.

– Püspök úr, milyen előjeleit érezte az 1989-es változásoknak? Mikor érezte először, hogy valami készülöben van?

– Ezt elég nehéz meghatározni. Röviddel ezelőtt baráti körben is megvitattuk ezt a kérdést. Várakozásokat Mihail Gorbacsov szovjet pártfőtitkár „új gondolkodása” keltett bennünk. De hamar felismertük, hogy az NDK vezetése nem kért mindebből, éppen ellenkezőleg. A lengyelországi fejlemények, végül a magyar-osztrák határnyitás világossá tette számomra, hogy az NDK már nem tud sokáig ellenállni. Am azok a változások, melyek végül a német újraegyesítéshez vezettek, akkor még elképzelhetetlenek voltak számomra. 1989 októberéig csak a szovjet csapatok beavatkozását tartottam valószínűnek.

– Amikor fennállásának negyvenedik évfordulóját ünnepelte az ország, Ön nyílt vitára szólította fel az NDK-beli keresztényeket az ország jövőjéről. A hozzájuk intézett nyílt levélben így fogalmazott: „Szükségünk van arra, hogy országunk helyzetéről beszéljünk, és arról, hogyan tovább. Ehhez mindenkinek megvan a saját belátása és hangja.” Ezek bátor mondatok. Nem tartott az állam megtorló intézkedéseitől?

– Ehhez nem kellett bátorság. A levél szövegét úgy fogalmaztam, hogy állami vállalatoknál is kifüggeszthető legyen. És ez meg is történt. Az állami szervek és pártok kritikus embereit is arra akartam ösztönözni, hogy legyen bátorságuk saját véleményük kimondásához.

– 1989. október 9-én körülbelül hetvenezren voltak bátrak saját véleményük kinyilvánításához, és vettek részt a lipcsei tüntetésen. A tüntetők akarata előtt kapitulált a Honecker-rezsim. Hogyan élte meg ezeket az eseményeket?

– Magdeburgi püspök voltam. Legfiatalabb lányunk akkoriban Lipcseben járt egyetemre, és részt vett a demonstrációkban. Október 9-én reggel egy ismerős kórházi nővér telefonált nekem Lipcseből, hogy figyelmeztessük a lányunkat: ma este löni fognak, a kórházak utasítását kaptak a vérkészletek előkészítésére. Aztán amikor késő este megérkezett

a hír, hogy mégsem lőttek, neveltünk és sírtunk az örömtől. Ez a nap számunkra áttörés volt. Most mindent meg lehet változtatni – így éreztük, de hogy pontosan milyen irányban alakulnak az események, nem tudtuk.

– Nem sokkal később elnyerték a szabadságot. Ebben az új szituációban mi volt a legfontosabb lelkigondozói feladat?

– A lelkünk szinte „utolsem érte” az eseményeket. Annak idején, ahogyan egyesek mondani szokták, „a szó elavult a szánkban”. Vagyis olyan gyorsan zajlottak az események, hogy egy-egy szó már akkor sem volt aktuális, mikor éppen csak kifejtettük. A mottó akkoriban ez volt számomra: ne vesztítsék el az önuralmatokat, és cselekedjete megfontoltan, ugyanúgy, mint a tüntetéseken!

– Egy ideig kérdéses volt, hogy legyen-e újraegyesítés, vagy az NDK maradjon önálló állam. Miért az önállóság megőrzése mellett állt ki?

– A sok aktívan megmozduló ember szabadságát tartva szem előtt arra törekedtem, hogy mi magunk dönthessünk abban a kérdésben, hogyan álljon majd a mi országunk konföderációban a szövetségi köztársasággal. Például: a szabadság ne legyen értelmetlen, felelősség nélküli – ilyen például az, hogy nincs sebességhatár az autópályákon, de ide tartozik az ökológiai „tapintatlanság” is, és még lehetne sorolni.

– Az NDK-beli protestáns egyházszövetség utolsó elnökeként részt vett a loccum megbeszéléseken, amelyeket követően viszonylag gyorsan szövetséget alkottak a nyugatnémet és a keletnémet egyházak, létrejött a Németországi Protestáns Egyház. Önnek fontos volt, hogy a keletnémet egyházakban ne csupán átvegyék a nyugatnémet szabályzatokat. Sikertült-e ez? Mivel tudták a keletnémet keresztények nyugatnémet testvéreiket gazdagítani?

– Az egyházak szövetségének létrehozása annyira elhamarkodottan történt, hogy nem lehetett mérlegelni, miként alakuljon minden. Említeni kell a gazdasági helyzetet: Nyugat-Németország egyháza napról a másira évi ötszázötvenmillió német márka rendelkezésünkre bocsátásáról döntöttek, hogy az egyházi élet ne omoljon össze, és valamennyi munkatársunkat ki tudjuk fizetni. Ezzel egy időben természetesen kénytelen-kelletlen átvettük az egyházi adó fizetésének rendszerét és a szolgálati jogszabályzást. Az NDK idejében egyébként sem találtunk jobb megoldásokat. Csak tudatosíthattuk azt, hogy nem szabad bízunk a Nyugat-Németországban megszokott jogi szabályokban, hanem kiegészítésként a nálunk, Kelet-Németországban – a körülmények kényszere alatt – kialakult formák terjedjenek a gyülekezetekben. Tehát ne csupán egyházi adó legyen,

hanem – főleg – egyházfenntartói járulékok minden gyülekezeti tag részéről. Ne csupán hittanóra, hanem gyülekezeti gyermekfoglalkozások

és ifjúsági alkalmak. Ne csupán egyetemen képzett lelkészek szolgálnak, hanem mellékállású és tiszteletbeli lelkigondozók és igehirdetők is szolid teológiai képzettséggel. Ezekből nagyon kevés valósult meg. De meggyőződésem szerint a németországi protestáns egyházak ma már azzal a kérdéssel szembesülnek, hogy vajon veszik-e a bátorságot az alapvető változtatásokhoz, mégpedig ahhoz, hogy gyülekezetek nagyobb önállóságot kapjanak, vagy hogy vállalják az egyetemes papságból – amelyről bár sokat beszélünk, de a gyakorlatban kevéssé él – adódó „rizikót”...

gia még mindig népszerűbb, mint a keresztény hit? Miért nem tudták az egyházak üzenetükkkel az embereket megnyerni?

– 1989-ben az egyházak sok ember elvárásait teljesítették, de az emberek azt is tudták és tudják, hogy az egyházak nem képesek munkahelyeket teremteni. A keresztény hit valóban nem népszerű, sem Berlin nyugati, sem keleti részében. De ez nem azt jelenti, hogy a kommunista ideológia lenne a népszerűbb; azt mutatja, hogy Németországban az Istentől való elrugaszkodottság terjedt el, és terjed továbbra is. Ez teljesen ideológiamentes.

Úgy tűnik nekem, hogy minden a keresztények és a gyülekezetek élő és mindennapi tanúságtételétől függ. Sokszor a gyülekezeti növekedés az unokák megszületésével kezdődik. Az ő szüleikben merül fel a kérdés, hogyan neveljék gyermeküket. És a nagyszülők, akik vagy kiléptek az egyházból, vagy sohasem tartoztak hozzá, nem ritkán az előtt a meglepő kérdés előtt állnak, hogy az unokák keresztelésére elmenjenek-e, vagy büszkeségből inkább ne.

– Hogyan tekint ma vissza az NDK-beli egyházra? Azt írta: „Rávetítük magunkat, hogy teológiailag is elfogadhatónak találjunk valamit, amit tulajdonképpen nem igenlünk.” Hogyan működött ez?

– Az egyház helyzetével kapcsolatos ez a mondat; a kisebbségi helyzetben való létezése például egészen hasonlóan tűnt, mint az első keresztény gyülekezetek esetében. Világossá tettük a magunk számára, hogy egyház vagyunk a szórványban,

Nem vettük rá magunkat teológiailag a politikához való „hozzásmulásra”. Itt olyan kérdéssel állunk szemben, amelyet a társadalomban, a családokban és az egyházvezetésben is fel kellett tenni. Az NDK három nemzedéke állt ez előtt a kérdés előtt: elvárhatjuk-e a gyermekeinktől, hogy politikai nézeteink negatív következményeit viseljék? Sok szülő tehát „rávette magát” olyan döntésekre és olyan magatartásra, amelyet tulajdonképpen nem talált jónak. De azt mondták: nem magunkért tesszük mindezt, hanem a gyermekeinkért. És ezzel már nem is tűnt olyan rossznak, hanem mások javára hozott áldozatnak.

Hasonlóképpen zajlottak az egyházvezetésben is. Itt ezt kellett megfontolni: nem magunknak kell viselnünk döntéseink következményeit, hanem a gyülekezeteknek. Mennyire kívánhatjuk ezt a gyülekezteinktől? A konfirmációval és a Jugendweihével – ezen az ünnepségen avatták a fiatalokat a szocialista társadalom tagjaivá – keserű tapasztalatokat szerezünk.

– 2009-ben, gazdasági világválság idején, amikor sokan küzdenek munkanélküliséggel, bizonytalansággal, kilátástalansággal, Püspök úr mit üzen a posztkommunista országok keresztényeinek?

– Azt hiszem, a különböző országok esetében különbözőket kellene elmondani. Itt, Németország keleti részében szerintem szükséges, hogy lehetőleg minél többen szólaljanak fel a bátortalanság és a cselekvésképtelenség érzése ellen, és hogy igazságot követeljenek. A jelenlegi krízisből le-

– A fordulat éveiben népszerűbbek voltak az egyházak Kelet-Németországban, mint manapság. Nem tudták teljesíteni az irányukban támasztott elvárásokat? Vagy arról van szó, hogy a kommunista ideológ-

és hogy ez nagyon is megfelel Isten vándorló népének. De ezzel nem szabad megelégednünk. Tapasztalhatta meg mindenki Isten evangéliumát, mert annak tényleg a piactéren van a helye.

vont okos és jó következtetéseket csak akkor lehet a gyakorlatba ültetni, ha a kormányok kitartóan küzdenek a pénzügyek, a gazdaság területén tapasztalható visszaélések ellen is.

■ HOLGER MANKE

FORDULÓK

► Talán senkit sem sértek meg azal, ha elmesélem, miért éppen Irénke nénit kértem meg arra a beszélgetésre, amelyet a lelkesítő kör százöt évvel ezelőtti létrejöttének és a kőbányai gyülekezet százéves fennállásának megünneplése után ejtettünk meg. Neki a kőbányai gyülekezet az egyik otthona, tagjai szinte a családtagjai, és kevés társunknak adatik az meg, ami Irénke néni-re oly jellemző: a szeretet szemüvegén át nézi az embereket.

Az is az igazsághoz tartozik, hogy – ugyancsak rá jellemző módon – először nem akarta elvállalni a beszélgetést, hanem sorolta a neveket, ki lenne nála sokkal alkalmasabb az interjúra. Végül mégis kötélnek állt, és találkozásunkkor egy leírt valomással fogadott, amelyet a beszélgetésre készülődve vetett papírra. Így szólnak az első mondatai: „Amikor az interjúra való felkérést megkaptam, tiltakoztam ellene, alkalmasabb interjúalanynak szerettem volna átadni a megtisztelő feladatot. Azután rádőbentem valamire: én lettem a gyülekezet egyik »nagy öregje«. Így a ragaszkodó felkérést nem utasíthatam el. Az idő sürget, vallomásomat el kell mondanom a szép jubileumi ünnep alkalmából.”

– Kárpátjáról, Ungvárról való

menekülésünk során, tizenhat éves koromban kerültem szüleimmel és testvéremmel Kőbányára. A Harmat utca 12. alatti bérházban találtunk albérleti szobát, ahol egy ottani evangélikus család révén tudomást szereztünk a kőbányai templom és gyülekezet létezéséről. A következő vasárnap el is mentünk istentiszteletre, amelyet – legnagyobb meglepetésünkre – ungvári lelkészünk, *Koren Emil* tartott segédlelkészi beosztásban. Ez a gyülekezet és az akkor még csak tizenöt éves templom lett a lelki otthonunk.

– Tudni való, hogy mindkettő szervezése, később az építkezés lebonyolítása a közösség első lelkészének, *Majba Vilmos*nak a nevéhez fűződik. De a közösség lelki gyarapodása nagy részben a segédlelkészként Kőbányára került *Koren Emil*nek volt köszönhető.

– Majba Vilmos valóban nagyon sokat tett az induláskor, igazi szervező, építő lelkész volt, akinek kultúrprotestáns szellemisége abban is megmutatkozott, hogy a templom építései az alagsorban egy kápolnaszínpadot is kialakítottak. *Koren Emil*nek és feleségének, *Magdi*

néninek az otthona igazi „üvegfalú” parókia volt: bárki bármikor elmenthetett hozzájuk, az ifjúsági alkalmak beszélgetései olykor éjszakába nyúltak a lakásukon. *Emil* bácsi lelkileg formálta a gyülekezetet, és ebben

A SZERZŐ FELVÉTELE

nagy szerepe volt finnországi útjainak. Az ottani ébredési mozgalmak nagy hatással voltak rá. Nemcsak a gyülekezeti alkalmakon látta szívesen a híveket, hanem nagyon sokat látogatott is.

– Mennyire volt heterogén a közösség?

– Nagyon. De ez tükrözte a körzet lakosságának az összetételét. Kőbányán a gyülekezet három rétegből alakult ki. A gyári munkásokból, a gyárakat vezető tisztviselőrétegből és a különböző foglalkozású értelmiségiekből – ők voltak a legtöbben –, valamint nagyiparos- és kereskedőcsaládok tagjaiból. Ez a sokféle háttérből jött ember mégis valahogy csodálatos egységbe forrt össze, különösen a háború után. Különleges szellemiségű közösség alakult ki, amihez nagymértékben hozzájárult az, hogy a kezdetektől fogva a szolgálat iránt elkötelezett, teológiailag magasan képzett lelkészei és segédlelkészei voltak a gyülekezetnek.

– Említene néhány nevet?

– *Majba Vilmost* és *Koren Emilt* követően *Veöreös Imre* lett a lelkész, majd *Fabiny Tamás*, *Smidéliusz András* áldott szolgálati éveit követően *Benkőczy Péter* az általunk választott lelki vezetőnk. De olyan segédlelkészek gazdagították a sok éve alatt a közösség életét, mint *Sztechlo Gábor*, *Zay László*, *Vető Béla*, *Hafenschner Károly*, *Riesz György*, *Sárkány Tibor*, *Madocsay Miklós*, *Bolla Árpád*, *Fehér Károly*, *Takács József*.

Vallomás Kőbányáról

Beszélgetés Kinczler Irénnel

– Nemrégiben adott hírt hetilapunk is arról, hogy a Luther Kiadó megjelentette *Veöreös Imre* breviáriumát.

– Ő a gyülekezet pásztorolása mellett tudományos kutatómunkát is folytatott. Bibliaértelmezésének mélysége igehirdetéseiben is érezhető volt. Talán néha már „ki is nőtte” Kőbányát, és megérdemelt volna értőbb hallgatóságot, de ő is otthonra talált családjával együtt a gyülekezetben.

– *Idén ünnepejük Sztechlo Gábor születésének századik évfordulóját. Itteni segédlelkészi ideje alatt a gyülekezet tudta, milyen múltja van az új káplánnak?*

– Nagyon érdekes, de nem. 1951-ben, a Gaudiopolis felszámolása után – tehát túl a háború ideje alatti gyermekmentésen és az utána létrehozott gyermekváros megalakításán – került Kőbányára *Koren Emil* mellé segédlelkészként. A mindig vidám, mindig segítőkész *Gábor* bácsiról, ahogyan sokan hívták, nem is sejtettük, hogy hányszor vállalta már az életveszélyt embertársaiért.

Érdekességként mondom el itt, hogy az olyan sokszor látható fotóját, amelyen svájcisapkában vezetés közben hátrafordul és nevet, testvérem, *Kinczler Gyula* készítette, amikor *Celldömölkre* mentünk vele. *Sztechlo Gábor* az Úristen kiválasztott embere volt.

■ BODA ZSUZSA

Az Óbudai Evangélikus Egyházközség életében rendkívüli jelentősége van a száz évvel ezelőtt, 1909. október 3-án történteknek. Az akkori bányakerületi közigyelés határozatát ekkor közölték az egyházközség tagjaival: a budai anyaegyház leányegyházközsége megkapta a jogot, hogy anyaegyházzá alakulhat, saját lelkészt választhat, autonóm módon szervezheti az életét. Amíg *Budavár* gondozta a gyülekezetet más filiákkal egyetemben, kevesebb istentiszteletet tudtak tartani, a lelkész csak a legszükségesebb szolgálatok, gyűlések idejére jött az óbudai filiába.

Nagy változást jelentett az anyaegyházzá alakulás a gyülekezet életében, mert a rendszeres istentiszteletek, a lelkigondozás felélénkítette a közösség életét. A lelkész mindennapi jelenléte lehetővé tette, hogy hitoktatók, diakonisszák, pedagógusok szolgálatával konfirmandus-, cserkész-, ifjúsági csoportokat, vasárnapi iskolákat hozzanak létre, ahol a gyermekek és az ifjúság lelki és erkölcsi nevelésével foglalkoztak. Gyermekénekkart, gyülekezeti kórust alapítottak, részvételükkel nemcsak az istentiszteletek áhítatát emelték, hanem a rendszeresen tartott kultúresteken is nagy sikert aratva léptek fel. Az egyes csoportok maguk is szerveztek előadásokat, színdarabokat adtak elő, színesítve a gyülekezet életét.

Az anyagyülekezet első lelkésze, *Mohr Henrik* különös gondot fordított arra, hogy más „hangszerelésben” is hallhassák a hívek evangéliumot. Csak igehirdetői szolgálata börtben és adventban évente nyolc igehirdetőt hívott meg. Megbecsülte a kezdők szolgálatát éppen úgy, mint képzett teológusokét, püspökökét. A gyülekezeti estek színvonaláról is képzett előadók gondoskodtak. A

konfirmandusok és cserkészek is rendszeresen hallhattak rendezvényeiken a meghívott vendégektől értékes előadásokat. Népművelői szándékkal gyülekezeti könyvtárat szervezett, melyet az egész kerület szellemi gyarapodására szánt.

Az óbudai templom a felszentelés évében, 1935-ben

Az egyházközség ösztöndíjjal támogatott szorgalmas, jól tanuló evangélikus diákokat. Nagyon komoly szociális munkát végzett a gyülekezet nőegylete. Tanácsadó órákat tartottak heti rendszerességgel, figyelemmel kísérték azok sorsát, akik hozzájuk fordultak segítségért. A kultúrestek bevételeit a rászorultak megsegítésére fordították, a Vöröskereszt nemzeti hálózatát is mozgósítva élelmiszerekkel, ruhaneművel,

fűtőanyaggal, pénzzel támogatták a rászorulókat. A leánykör tagjai „vándorkorosarat” varrtak, babaholmit készítettek, benne minden olyasmivel, amire egy újszülöttnél fél éves koráig szüksége volt. A kosár pedig bölcsőnek szolgált.

Henrik felkérésére – *Zalánffy Aladár* és *Árokháti Béla* tervezte, és a *Rieger* orgonagyár építette meg 1939-ben. 1944 decemberétől január végéig a templom körül állt a front. Súlyos károkat szenvedett az épület a belvérséktől, két ízben – szilveszter estjén és január elején – még gyújtóbombákat is dobtak rá. Kiegyezett a kilencéves templom és az ötéves orgona!

Az újjáépítést ugyancsak *Mohr Henrik* irányította. A gyülekezetnek csak arra volt ereje, hogy új tetőt kerüljön a templomra, a belső helyreállítására akkor már nem volt módja. Így, vakolás nélkül, csarnokszerű állapotban „működött” az épület egészen 1995-ig, amikor nagyszabású belső felújítás során visszakapta méltóságát.

A II. világháborút követően a gyülekezet leányotthon nyitott, melynek lakói közé bármely felekezet rászoruló lányait befogadták. A nagy pusztulás intő jellé vált a gyülekezet számára, emlékeztetve arra, hogy nem a falak tartanak meg, hanem az élő Isten.

A háború után is próbás események következtek a közösség életében. Egyházpoltikai szándékok hiúsították meg többször a gyülekezet akaratának érvényesülését a lelkészválasztásban. A hetvenes években az „Oszd meg és uralkodj!” elv alapján a patinás óbudai lakóközösséget bontották meg politikai szándékkal. A város különböző pontjain kaphattak lakást az itt élők, a falanszter jellegű épülő paneltelepekre idegenek költöztek. A gyülekezet létszámának kétharmadát veszítette el ekkor, és ettől kezdve komoly anyagi gondjai voltak.

Kösziklára alapozva

Százéves az óbudai egyházközség

Henrik felkérésére – *Zalánffy Aladár* és *Árokháti Béla* tervezte, és a *Rieger* orgonagyár építette meg 1939-ben.

1944 decemberétől január végéig a templom körül állt a front. Súlyos károkat szenvedett az épület a belvérséktől, két ízben – szilveszter estjén és január elején – még gyújtóbombákat is dobtak rá. Kiegyezett a kilencéves templom és az ötéves orgona!

Az újjáépítést ugyancsak *Mohr Henrik* irányította. A gyülekezetnek csak arra volt ereje, hogy új tetőt kerüljön a templomra, a belső helyreállítására akkor már nem volt módja. Így, vakolás nélkül, csarnokszerű állapotban „működött” az épület egészen 1995-ig, amikor nagyszabású belső felújítás során visszakapta méltóságát.

A II. világháborút követően a gyülekezet leányotthon nyitott, melynek lakói közé bármely felekezet rászoruló lányait befogadták. A nagy pusztulás intő jellé vált a gyülekezet számára, emlékeztetve arra, hogy nem a falak tartanak meg, hanem az élő Isten.

A háború után is próbás események következtek a közösség életében. Egyházpoltikai szándékok hiúsították meg többször a gyülekezet akaratának érvényesülését a lelkészválasztásban. A hetvenes években az „Oszd meg és uralkodj!” elv alapján a patinás óbudai lakóközösséget bontották meg politikai szándékkal. A város különböző pontjain kaphattak lakást az itt élők, a falanszter jellegű épülő paneltelepekre idegenek költöztek. A gyülekezet létszámának kétharmadát veszítette el ekkor, és ettől kezdve komoly anyagi gondjai voltak.

Budapest legnagyobb kerületében, panelszórványban él a tagok zöme. A templomot, amelyről az építők még azt gondolták, hogy a kerület minden pontjáról látszani fog, túlnőtték a szorosan köré épített panelházak.

Az anyaegyházzá válás századik évfordulójára való készülést tíz éve kezdték el a templomon és gyülekezeti házban szükségessé vált felújítási munkákkal, melyek minden évben komoly kihívás elé állították a kicsi közösséget. A lelki építkezés volt az alapja a külső megújulásnak is.

A gyökerek természetesen messzebbre nyúlnak. A centenáriumi ünnepen arra is emlékeztek, hogy százhatvanöt évvel ezelőtt, 1844. október 14-én kereste fel először *Bauhofer György* budai lelkész az Óbudán élő evangélikusokat, hogy gyülekezetét szervezze a kicsi nyáját. *Mária Dorottya* főhercegasszony, *József nádor* felesége, a Habsburg-ház egyetlen protestáns tagja nagy áldozattal, anyagiakkal és imádsággal támogatta *Bauhofer György* gyülekezet- és iskolaszervező munkáját, melynek gyümölcseként nagyon hamar a városi lapokban is dicsért iskolája lett.

A történelem vadvízein, sokszor veszedelmes sodrásával szemben érkezett meg az egyházközség 2009-ben a századik mérföldkőhöz. A százhatvanöt éves gyülekezet, a százéves anyaegyház léte, élete, múltja és jelene súlyos megpróbáltatásai ellenére is arról tanúskodik, hogy hasonló az olyan emberhez, aki kösziklára építette a házát. „Ömlött a zápor, és jöttek az árvizek, feltámadtak a szelek, és nekidőltek annak a háznak, de nem omlott össze, mert a kösziklára volt alapozva.” (Mt 7,24–25)

■ BÁLINTNÉ VARSÁNYI VILMA

Reménység vasárnapja

A JELENÉSEK KÖNYVÉNEK PARAFRÁZISA

Az egyházkerületek angyalainak írd meg...

A **Déli Egyházkerület** angyalának írd meg: ezt mondja az, aki földbe hullott búzmagként termő életre, növekedésre hív olykor déli harangszóval, máskor *Csengőddel – Kaskantyúval...* tudok cselekedeteidről és fáradozásodról tudok kicsiny baranyai falvaidról, lőrinci bibliás cigányaidról arról, hogy törekszel *Békés, Szent* életre, ha van is *Baja* állhatatosságodnak tudok szeretetedről, hitedről, szolgálatodról: hogy van második esély, s hogy boldogok a kisdéakok... tudom, hogy szőlőtődön olykor almálé terem tudom, hogy a teremtés számodra valódi ünnep s hogy a gospelkórus dalát messze viszi a szél a paksi Duna-parton tudom, merre hajózol, mit tervezgatsz svéd–magyar lelkeszkonferenciákon s tudok a bonyhádi, fasori, Deák téri, csabai, orosházi, szarvasi iskolákról tudom, hogy van benned erő és elszánás a mélybe nézéshez és ha föleled tekintetedet, örülsz a déli panorámának

Tudja meg ezért valamennyi gyülekezet Kecskeméttől Dunaföldvárig, Szegedtől Gyomáig, Angyalföldtől Mohácsig íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be mert bár kevés erőd van, elég neked az én kegyelmem tartsd meg hát az én ígémet, és a növekedés gazdagságával légy áldott

Akinek van füle, hallja meg, mit mond a Lélek a kerületnek

Az **Északi Egyházkerület** angyalának írd meg ezt mondja az, aki a kereszt jelével megjelölt, és teljes életre hívott téged s aki megőríz és megújít napról napra tudok cselekedeteidről és fáradozásodról tudom, hogy a Budagyöngyét nem veded disznók elé nem vágysz *Fancsalí* képet, s *Csőmör* sem kerülget, mert állhatatosan szolgál tudom, hogy meg tudod különböztetni *Nyír* és *Nyár egyházát* s vigyázol, hogy senki ne *Kölcse* el *Béredet* hamis talentumokra tudok szeretetedről, hitedről, szolgálatodról: s hogy fontos számodra Pál apostol élete és tanítása tudok pilisi izsópodról és vécsei savanyúdról, s hogy érik a kivi is Nyíregyházán ismerem nógrádi kegyességedet, *Heves* vérmérsékletedet Aszód, Nyíregyháza, Miskolc iskoláit tudom, igyekezel, hogy *beÉrd* az eléggel, s így növekedj a szeretetben tudom, hogy hozzád kiáltasz Csillaghegy és Budavár magaslatain s azután vidáman síelsz lefelé a lejtőn...

ezért hát tudja meg valamennyi gyülekezet Diósgyőrtől Budaörsig, Nagyborzsonyától Ceglédig Hévízgyörktől Bánkig íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be mert bár kevés erőd van, elég neked az én kegyelmem tartsd meg hát az én ígémet, és a kereszt jelével légy áldott

Akinek van füle, hallja meg, mit mond a Lélek a kerületnek

A **Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület** angyalának írd meg ezt mondja az, aki jó Pásztorként vezet és oltalmaz téged harangszóval és nem *Oroszlány Ajkáról* szól hozzád tudok cselekedeteidről és állhatatosságodról: tudom, hogy szűk *Sikátorok* keskeny útján vándorolsz a *Szombat helye* felé, ahol békességem vár rád tudok szeretetedről, hitedről, szolgálatodról: tudok szívednek kedves liceumodról s a régi teológiáról a győri EGOT-ról, meg az „Öt templom fesztiválról” tudok a Luther-pályázatokról, új-régi liturgiádról a kötcei kerbájtokról meg a tavalyi kőszegi Szélrózsádról tudom, miért vonz téged a szárszói konyha s a révfülöpi oktatási központ tudom, hogy *Pápának* esperes szolgál tudom, hogy Isten háza népe vagytok, s fontos, miként tanítja népét a családfo

Tudja meg azért valamennyi gyülekezet Csákvártól Súríg, Mórchidától Nemespátróig Szakonytól Homokbödögéig íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be mert bár kevés erőd van, elég neked az én kegyelmem tartsd meg hát az én ígémet, és a Pásztor szeretetével légy áldott

Akinek van füle, hallja meg, mit mond a Lélek a kerületnek

■ VARGA GYÖNGYI

Elhangzott az Evangelikus Hittudományi Egyetem által szervezett, Dunáninnen – Dunántúl című konferencián november 5-én.

NEHÉZ KÉRDÉSEK

Szeretjük-e ellenségeinket, vagy sem?

Ezúttal arról gondolkozzunk el, és abból a szempontból vizsgáljuk meg a magunk életét, hogy milyen a viszonyunk ellenségeinkkel, szeretjük-e ellenségeinket, vagy sem.

Bizonyára többen felkapják a fejüket: szeressem azt, aki ellenem van, aki nekem rosszat akar? Szeressem ellenségemet? Erre a kérdésre háromféle válasz adható.

Az első az, amire már az előbb utaltunk: miért kellene nekem az ellenségemet szeretnem, aki árt ne-

inket semmibe veszik. A sátán a bűneset óta szerzi az ellenségeskedést. Akkor Isten és ember között, azután már a következő nemzedékben ember és ember között: Kain és Ábel esetében és azóta évezredekben keresztül. Ma különösen aktuálisnak érezzük ezt, mert a gyűlölködés ma ember és ember, közösség és közösség, vállalat és vállalat, nemzet és nemzet között naponta előfordul.

Ha vannak ellenségeink, akkor miért szeressük őket? Attól nekünk

ellenséggel szemben is légy erkölcsös, add meg, amire szüksége van, és ne örülj, ha győztél felette. Vajon idáig eljutottál-e már, kedves testvérem? Kész vagy-e segíteni bajba jutott ellenségeden? Hogy lehet eljutni erre a lelki állapokra vagy még tovább?

Erre Jézus tanít minket: „*Ha azokat szeretitek, akik szeretnek titeket, mi a jutalmatok? Hiszen a bűnösök is szeretik azokat, akik őket szeretik. És ha azokkal tesztek jót, akik veletek jót tesznek, mi a jutalmatok? Hiszen a bűnösök is ugyanazt teszik. És ha azoknak adtok kölcsönt, aiktől emlélitek, hogy visszakapjátok, mi a jutalmatok? Bűnösök is adnak kölcsönt bűnösöknek, hogy visszakapják azt, ami jár nekik. Ti azonban szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót, és adjatok kölcsön, semmit sem várva érte: nagy lesz akkor a jutalmatok, és a Magasságos fia lesztek, mert ő jóságos a hálátlanok és gonoszok iránt.*” (Lk 6,32–35)

Jézus erre a maga életével és halálával példát mutatott nekünk, amikor a keresztfán imádkozott azokért, akik őt keresztre feszítették.

Hogyan lehetséges nekünk ide eljutni? Ha elkezdés imádkozni ellenségeidért! A Bibliából lehetne példát felhozni arra, hogy hányan követték Jézus példáját. Például István vértanú. Itt azonban csak arra a kedves ismerősömre utalok, aki azt mondta egyszer az addig nem szeretett menyére: „Addig imádkoztam érte, amíg megszerettem.”

Te, kedves testvérem, melyik csoportba tartozol? Ha nem a harmadikba, akkor imádkozz ellenségeidért, akik lehetnek a családban, a munkahelyeden, a lakóházban, a politikában, mindenütt!

Ha a harmadikba, folytassad az imádkozást. Meglátod, szebb lesz a világ körülötted!

■ DR. RITÓÓK PÁL

Az írás eredetileg a Magyar Református Presbiteri Szövetség Presbiter című lapjának 2009. szeptember–októberi számában jelent meg.

kem, aki meg akar károsítani, aki vagy akik elrontják a jó emberi kapcsolatokat?

A második csoport azt mondja, magát vallásosnak tartva, hogy nem kell szeretnem az ellenségemet, mert még a Bibliában is, főleg az *Ószövetségben* az ellenség ellen imádkoznak a zsidók, sőt Isten biztatja őket, hogy harcoljanak ellenségeikkel.

A harmadik csoport azt mondja: igen, Jézus arra tanít minket, hogy szeressük ellenségeinket, de ez nagyon nehéz, hogy valakit szeressek, aki ellenem van, de megpróbálom...

Vizsgáljuk meg egy kicsit részletesebben a Biblia fényében ezt a kérdést! Vannak-e ellenségeink? Igen, vannak. Vagy azért, mert mi is gyűlölettel tekintünk rájuk, vagy mert megrontjuk kapcsolatunkat, érdeke-

nem lesz jobb, az ellenségünk meg továbbra is ártalmunkra tesz. Valóban: az *Ószövetségben* a zsidó népnek állandóan harcolnia kell ellenségei ellen. Igaz, hogy van, amikor elhangzik az, hogy maradjanak veszteg, mert az Úr harcol majd értük. Sőt már az *Ószövetségben* megjelennek olyan igék, amelyek másfajta erkölcsöt sugároznak. „*Ha elesik ellenséged, ne örülj, és ha elbukik, ne vigadjon a szíved, mert az Úr meglátja, rosszsallja, és elfordítja haragját róla.*” (Péld 24,17–18) Ugyancsak a *Példabeszédek könyvében*: „*Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret, és ha szomjazik, adj neki vizet, mert paraszat gyűjtesz a fejére, az Úr pedig visszafizeti, amit adtál.*” (Péld 25,21–22) Ezekben az igékben még nem jelenik meg a szeretet, de az már igen, hogy

Utcai harcosból a hit harcosa

2009 januárjában döntő fordulat állt be *Ádám Barnabás* életében. Az, aki korábban hírhedt volt Nyíregyháza környékén és egész Szabolcs megyében, keresztyén hitre tért egy biatorbágyi csendeshétben.

A többgyermekes, nem szégyellten cigány származású családapa korábban erőszakosságáról volt híres. Nem élt kifejezetten bűnöző életmódot, de elmondása szerint csak gyilkosságot és egyéb súlyos bűntettet nem követett el, minden egyéb dologban benne volt. A becsületes munka mellett nem ritkán erőszakos konfliktusba keveredett. Ebben nagy része volt annak, hogy nem vetette meg az alkoholt. Jaj volt annak, akinek nézeteltérése támadt vele. Volt, hogy a saját családját is bántotta, amikor részegsége miatt szinte kivetkőzött magából. Már gyermekkorában keleti küzdősportokat űzött, melyekben

tehetséges volt. Többször részt vett szervezett mérkőzéseken, ahol csak a másik életét nem volt szabad kioltani. Ezekben a mérkőzéseken nagy pénzek forogtak, ennek ellenére Barnabás igen kevéssel részesedett ezek hasznából.

Görögszállásról tudni kell, hogy egy szabolcsi kistelepülés, ahol számos cigány él, igen nehéz körülmények között. Négy éve folyik ott cigánymisszió a szomszédos Nyírtelekről kiindulva. Az élő hitű evangélikus közösség nemcsak a maga közösségét építi, hanem nyitott arra, hogy Isten bármerre vezesse őket. Az eddigi esztendőkből – saját bevallásuk szerint – e szolgálat gyümölcsei elmaradtak, de idén megtört a jég, és több tucat cigány testvérünk hitre jutott. E terms legelső gyümölcse Barnabás volt.

Januárban részegen megígérte

Györfi Mihály lelkésznek, hogy elme egy csendeshétre. Tartotta a szavát, és bekövetkezett a fordulat. Elfogadta megváltójául Jézus Krisztust, letette a poharat, és megtagadta a keleti harcosok szellemiségét. Jézus Krisztusban igazi békességre jutott.

Azóta a felesége és egyik gyermeke is megtért, s a faluból eddig majd húszan követték példáját. Augusztusban a béri *Közös asztal* konferencián találkoztam Barnabással, és elmondhatom, hogy formálódó emberrel találkoztam, aki számára a Szentírás valóban az Isten mindent átforgató eszköze. Olyan fiatalal találkoztam, aki Pál apostol szavaival élve még nincs a célnál, de aki megküzd a hit harcát, és aki ezt a hitet tovább is adja.

■ LACZKI JÁNOS
(Orosházi Harangszó, 2009 ősz)

Vallásosság és istentelenség

Az ember vallásos lény, akarja, nem akarja, nem tud megenni valamiféle vallás, sőt valamilyen hit nélkül. Annak is, aki egyenesen tagadja Isten létét, egy bizonyos vallásos rendszere van, amelyből tudatosan kizárja az Istent, a teremtőt és megtartót.

Egy történet szerint egy ember, talán Amerikában, keresetet adott be

vagy maga a vallás az istentelenség? Nagyon egyszerű: csak egy kevés képmutatás kell hozzá, és minden a legtökéletesebben működik.

A vallás, a vallásosság lehetőséget ad arra, hogy mindenki olyan istent faragjon, kovácsoljon, gyúrjon vagy fessen magának, amilyen éppen neki tetszik. A régi görögök vagy a ró-

ból megfelel. És ha egyik helyen nem nekem megfelelően beszélnek, elmegyek egy másik gyülekezetbe vagy akár más felekezethez: fontos, hogy én érezzem jól magamat.

Lehet ilyen hitet gyakorolni, ilyen vallásos életet élni, de ennek nincs semmi köze az élő Istenhez, aki Úr.

A reformációról is lehetne úgy beszélni, mint egy vallási eseményről, akár lehetne Luther köré is kultuszt építeni és minden szavát és írását szentírásként értelmezni. De akkor semmit sem értenék meg abból a csodából, hogy egy olyan korban, amikor jól lehetett érvényesülni a vallásos mázban, feláll egy szerzetes, és életét kockára téve azt állítja, hogy az egyház tévelyeg, mert nem Isten szava, a Szentírás az, ami meghatározza az életét, hanem valamiféle hagyományok, vallásos szokások és törvények. És ez nem maradhat így, ezen változtatni kell. Mikor megfenyegették, megpróbálták „jobb belátásra” bírni, egyszerűen azt mondta: „Itt állok, másként nem tehetek.”

Csak azt tudom elfogadni, amit Isten szava, a Biblia mond, még ha meg kell is halnom érte. Luther fő műve a német bibliafordítás volt, amelynek az volt a célja, hogy az emberekhez eljusson a maguk nyelvén, közérthetően, mi Isten akarata, és ehhez szabják az életüket.

Minden további nélkül úgy is tekinthetünk a reformációra, mint lelki ébredésre, amely végigsöpört Európán, és később eljutott az új kontinensre is. De az egész ezzel kezdődött: egy ember felismerte, hogy nem valamiféle vallásosságnak kell megfelelni, nem is a maga vallásosságában kell jól éreznie magát az embernek, hanem az élő Isten akaratához kell szabnunk az életünket, akaratát pedig a Szentírásban tárta elénk. „Legyen meg a te akaratod...”

Luther a Szentírás olvasása közben megtalálta nemcsak a kegyelmes Istent Krisztusban, aki megbocsátotta bűneit, hanem azt a Krisztust is, aki azért halt meg, és azért támadt fel, hogy mind az élőkön, mind a holtakon uralkodjék (Róm 14,9).

Ha Krisztus lett Úra az életemnek, akkor már nem élek többé magamnak, a magam elképzelése, vágyai, vallásos gondolkodása szerint, hanem Pál apostollal együtt mondom: Krisztussal együtt meghalt a régi vallásos ember, akinek az életében még jól megérett a bűn, és Krisztussal együtt feltámadt egy új ember, aki új életben jár, hogy többé ne szolgáljunk a bűnnek (Róm 6,2–7).

A reformátoroknak volt egy jelmondatuk az egyházra nézve: *semper reformanda*. Állandóan meg kell újulnia. De hogyan újulna meg az egyház, ha én és te, kedves testvérem, nem újulunk meg gondolkodásunkban? Ha nem mondunk ellent az olyan vallásosságnak, amelyben jól megfér a bűn és a képmutatás, hogy ezeket megvallva és megtagadva, megszabadulva a bűntől tiszta és szent életet éljünk Isten dicsőségére?

■ ORBÁN ATTILA

JOHANN TETZEL BUNBOCSÁTO CEDULÁKAT ARUL

a bíróságon. Azt panaszolta, hogy a keresztényeknek, a hívőknek sok ünnepük van, míg az istentagadónak egyetlen ünnepnapjuk sincs. A bíró, maga is istenfélő ember, bölcseségért fohászzkodott, hogy valahogyan megoldhassa az ügyet. Egyszer csak felcsillant a szeme, megtalálta a megoldást.

– Dehogyan nincs maguknak ünnepnapjuk! – szölt a panaszoshoz. – Már régen ki van jelölve, sokan meg is ünneplik, és javaslom, hogy ettől kezdve még következetesebben ünnepeljenek ezen a napon. Április elsőjén.

– Honnan veszi ezt a napot? – kérdezte az ateista.

– Egyenesen a Bibliából – jött a válasz. – Olvassa el a 14. zsoltár első versét: „Azt gondolja magában a bolond, hogy nincs Isten.” Aki istentagadó, ünnepelje csak nyugodtan a bolondok napját.

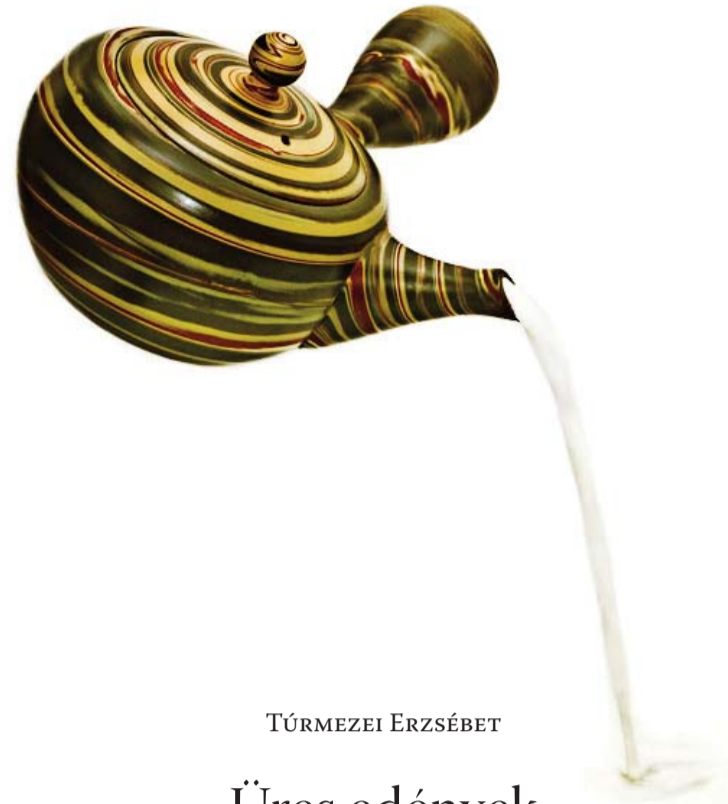
Manapság az a veszély áll fenn – amely a reformáció előtti időt is jellemezte –, hogy maga az egyház vagy éppenséggel emberek, akik keresztényeknek, sőt Isten szolgáinak nevezik magukat, kizárják Istent az életükből. Meghívót kaptam egy egyházi összejövetelre, amelynek éppen az a mottója: „Istennel vagy Isten nélkül?” A minap pedig egyik lelkész testvérem panaszokdott így: „Sajnos Isten kimarad az intézkedéseinkből.” Ebből is látjuk, és maga a Szentírás is tele van olyan példákkal, amelyek bizonyítják azt, amit Dietrich Bonhoeffer a hitleri időkre jellemzően mondott: „Az emberek megtanultak és tudnak Isten nélkül élni.”

De hogyan egyeztethető össze a hit

maiak vagy bármelyik barbár vagy akár fejlett nép ezt tette. Ha háború volt, háborúistent csináltak maguknak, ha éppenséggel béke volt és lehetőség a bujálkodásra, akkor szellemistent hoztak létre, teljes kultusszal, egészen a kultikus prostitúcióig. (Csak zárójelben kérdezem meg: kedves testvérem, milyen a viszonyod a pornográfiához? Ez is egy „vallás”. Sajnos sok hódolója van. Biztos vagyok, hogy többen látogatnak pucér oldalakat a világhálón, mint ahányan rendszeresen olvasnak Bibliát Magyarországon.)

Az a szomorú, hogy maga a teológia is, mint tudomány, egyfajta lehetőség arra, hogy magunknak tetsző Istent vagy Isten-fajtákat dolgozzunk ki. Gondolok például a „jó Istenre”, aki elfogad úgy, ahogy vagy, és nem is kell soha semmiben megváltoznod. Vagy a „szerető Isten”, aki nagyon is divatos Istenként elnézi a bűnt, és szereti a pedofilokat és a homoszexuálisokat és minden olyan életmódú embert, akinek az életmódját maga a Szentírás egyenesen bűnnek nevezi. Isten és istenek, akik megalkusznak a bűnrel.

A vallás erre lehetőséget ad. Olyan istennek a tiszteletére és szolgálatára, akinek még mindig fontos a pénz, mint ötszáz évvel ezelőtt, a Szent Péter-bazilika építése idején, amikor vallásos církusszal szedték ki az emberek zsebéből a pénzt, megígérve cserébe az ősök utólagos üdvét. Olyan teremtő, megváltó és akár megszentelő a vallásosság istene, akit én magam irányított, olyannak hiszem, és olyan tanításokat fogadok csak el róla, amilyen nekem, az én világnézetemnek, filozófiámnak, személyiségemnek minden szempont-

TÜRMEZEI ERZSÉBET

Üres edények

„Lásd, üres edény vagyok, Uram!
Tölts meg! Gyenge vagyok a hitben.
Erősíts meg!” (Luther)

Milyen csodálatos Isten vagy!
Jézusban ránk ragogy irgalmas arcod.
Szegény, üres edényeidet
végtelen türelemmel számon tartod,
s kész vagy mindennap megtölteni mindet
új hittel, szeretettel, új erővel,
mások terhét örömeim viselővel...
köztük üres kis edényedet, engem!

Hiszen forrásod kiapadhatatlan.
Sose kell sírnom, hogy üres maradtam.
Sose kell hasznavehetetlen,
üres edénnyé lennem!

FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

HETI ÚTRAVALÓ

„Mindnyájunknak leplezetlenül kell odaállnunk a Krisztus ítélőszéke elé.” (2Kor 5,10)

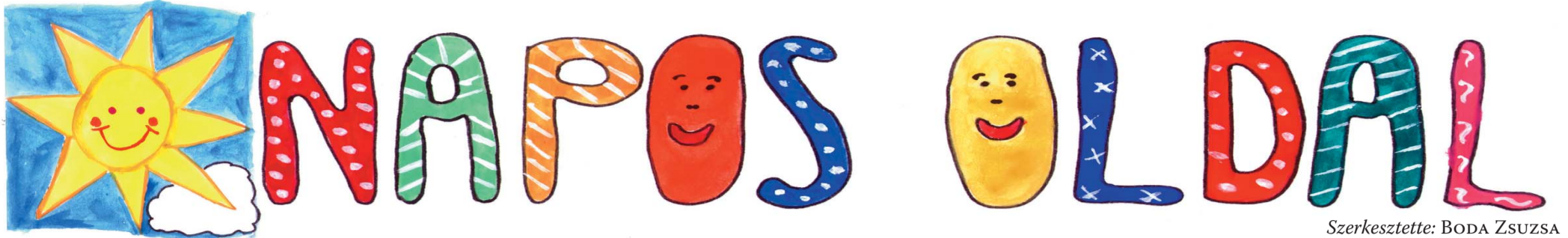
Szentháromság ünnepe után az utolsó előtti héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi három ítéletről szólva erre bátorítanak: reménységgel várjuk az Úr visszajövetelét! Ő a királyok Királyaként fog megjelenni dicsőségben. „Tökéletesen reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok.” (1Pt 1,13; LK) E remény nem szűnyenit meg. „Ha elenyészik is a testem, szívem kösziklájá te maradsz, ó, Isten.” (GyLK 723) Mi is történik az első ítéletkor? Vezérigénk folytatásaként Pál elmondja, hogy a hívők elragadtatása után az Urért végzett szolgálatuk megjutalmazására kerül sor, mivel bűneik halálos ítélete a kereszten már kétezer éve végbement. S akik kegyelemből megigazultak, ott „mindenki megkapja, amit megérdemel, aszerint, amit e testben cselekedett” (2Kor 5,10b). Jézus a nem zsidók, a pogány nemzetek megítéléséről szól. E második ítélet királyi uralkodása kezdetén, a nagy nyomorúság után lesz. Az Emberfia ott azonosítja magát népe legkisebb testvéreivel; s akik az irgalmasság hatféle cselekedeteit nem tették meg velük, „elmennek az örök büntetésre, az igazak pedig az örök életre” (Mt 25,46). Pál Isten – Lelke által vezérelt – gyermekeinek a reményéről tanít; ők még várnak a test megváltására: „Mert üdvösségünk reménységre szól. (...) Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, akkor állhatatossággal várjuk.” (Róm 8,24.25) „Ez helyes tanítás – de igen kevesen vannak, akik a boldog reménységet, Isten országának eljövendő, soha el nem múló örökségét olyan bizonyosan várják, hogy jobban magukénak érzik, mint jelenvaló életüket” – írja Luther. „Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédeket, és cselekszi azokat, hasonló lesz az okos emberhez, aki kősziklára építette a házáát” (Mt 7,24) – hív Atyja akaratának tevéseire Urunk. A reménység hitvallásához meghátrálás nélkül ragaszkodva szándékosan meg nem tagadjuk a Szentháromság Isten egyik személyét sem, mert „félelmetes dolog az élő Isten kezébe esni” (Zsid 10,31). A bűnbánati imanap jellege a hamvazószerdáéhoz hasonló, a terméketlen fügefa sorsát példázza: „...hátha terem jövőre, ha pedig nem, akkor vágd ki.” (Lk 13,9) Az ógyházi epistola is az Úr eljövételéről szól. Isten igazságosan fog ítélni: „...az Úr Jézus megjelenik a mennyből (...), hogy megdicsőüljön szentjei (a hívők) között” (2Thessz 1,7.10); a hitetlenek örök pusztulással bűnhődnek. A Messiásnak a főpap szerint azért kell meghalnia, mert Jahvét káromolta azzal, hogy Krisztusnak, Isten Fiának tartotta magát. „Sőt azt mondom nektek: mostantól fogva meglátjátok az Emberfiát, amint a Hatalmas jobbán ül, és eljön az ég felhőin.” (Mt 26,64) Krisztus ezeréves földi uralma után következik a harmadik, utolsó ítélet már az örökévalóságban, a nagy fehér trónus előtt; ott a meg nem váltott halottak ítéletnek meg. „...ez a második halál (...) Ha valakit nem találtak beírva az élet könyvébe, azt a tűz tavába vetették.” (Jel 20,14.15) „Írd az élet könyvébe / Megváltottad nevé!” (EÉ 505,4)

■ GARAI ANDRÁS

„Jelentős értékek vesznek el minden percben az elszalasztott alkalmak miatt, de ami megmarad, és akarattá megcselekvéssé lesz, felbecsülhetetlen értéket képvisel. Emberiségünk távolról sem olyan anyagi, mint ahogyan túlzottan tetszelegve hirdetik.

Annak alapján, ahogyan megismertem az embereket, bizton állíthatom, hogy sokkal több bennük az eszményire való törekvés, mint amennyi a felszínre kerül. Miként a föld felszínén hőmpölygő folyók száma sokkal kisebb a föld alatti láthatatlan folyóvizekénél, a szemmel látható idealizmus is ritkább, mint az emberek szíve mélyén rejtőző, feltáratlan érzelem. Fel kell oldani a lebélyőzött, felszínre kell hozni a föld alatti források vizét: az emberiség várja az ilyen feladat megoldására képes embereket.”

■ ALBERT SCHWEITZER

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

19. országos evangélikus hittanverseny

Téma: Növények a Bibliában

Szeretettel adjuk hírül, hogy az országos hittanverseny koncepciója a korábbi visszajelzések és tapasztalatok alapján ebben az évben megújul. A kezdeményezés időszerezéséért széles támogatottság erősíti. A könnyebb mozgósítás és a jobb átláthatóság érdekében idén – az előző évek gyakorlatától eltérően – két korosztályban várjuk a csapatokat: 1–4. osztály, 5–8. osztály.

A gyülekezetek és az iskolák csapatai az elmúlt évekhez hasonlóan külön versenyeznek. Egy gyülekezet, illetve iskola egy korosztályból két négy főből álló csapatot küldhet a megyei/területi fordulóra. Bár a korosztályokat összevontuk, szeretnénk lehetőséget biztosítani, hogy többen tudjanak részt venni a versenyen.

Kérjük, a csapatok összeállításánál mindenki törekedjen arra, hogy mind a négy megjelölt gyülekezeti/iskolai osztályból kerüljenek gyerekek a csoportba. Négy elsős gyermek például könnyen hátrányba kerülhet a verseny során. Kérjük továbbá, hogy az egyházi iskolában tanuló gyermekek ne gyülekezeti csapatként versenyezzenek, mert így a gyülekezetekből érkezők rosszabb eséllyel indulnak.

Jelentkezni lehet on-line a *Camper* rendszerén keresztül:
<http://ifjusag.lutheran.hu/camper>.

- Az első fordulót 2010. február 22. hétfőig le kell bonyolítani. Ez a gyülekezeti/iskolai forduló egyéni szintfelmérő jellegű, amelyen a gyakorlat mellett kiválaszthatók a megyei/területi versenyre továbbjutó versenyzők.
- Második forduló: 2010. március 20-án, szombaton a területileg illetékes intézményekben és gyülekezetekben. Ezen a megyei/területi versenyen a csapatok korosztályok szerint mérkőznek meg egymással (azaz a fenti kiírás alapján egy-egy gyülekezet vagy iskola 2-2 csapatot küldhet). Az országos fordulóra pedig korosztályonként az összes csapatból egy-egy képviselheti az egyházmegyét és az oktatási intézményt.
- Országos forduló: 2010. április 23–24. (szombat) Piliscsaba, Béthel Missziói Központ. Az elmúlt évek gyakorlatától eltérően a XIX. országos hittanversenyt és az V. országos gyermeknapot összevonjuk, és egy két-napos program keretében rendezzük meg. Az első napon a hittanverseny országos fordulójára továbbjutott csapatok a helyszínen kreatív formában megoldják a verseny feladatait. Másnap különböző programokat biztosítunk a korábbi fordulóban versenyzők és minden érdeklődő számára, valamint ekkor kerül sor a hivatalos eredményhirdetésre.

A feladatokat a Gyermekek- és Ifjúsági Osztály által felkért hittanárok és lelkészek állítják össze. A versenyre a következő igehelyekből kell felkészülni:

Növények a Bibliában

1–4. osztály

- József álmokat fejt a börtönben: 1Móz 40, 1–23 – szőlő
- József megfejt a fáraó álmait: 1Móz 41,1–36 – búza
- Jezabel üldözi Illést: 1Kir 19,1–8 – rekettyebokor
- Elizeus csodája az éhínség idején: 2Kir 4,38–41 – vadtők
- Isten gondviselése: Mt 6,25–4 – mezei liliom
- A mustármag példázata: Mt 13,31–32 – mustár
- Zákeus: Lk 19,1–10 – vadfügefa
- Jézus bevonulása Jeruzsálembe: Jn 12,12–19 – pálma

5–8. osztály

- A bűnbeesés: 1Móz 3,1–13 – a jó és rossz tudásának fája
- Az Úr megjelenik Ábrahámnak Mamré tölgyesében: 1Móz 18,1–15 – tölgyfa
- Isten megjelenik Mózesnek és elhívja őt: 2Móz 3,1–22 – csipkebokor
- Az Úr fűrt és manna ad Izraelnek: 2Móz 16,11–15,31–35 – manna
- A búza és konkoly példázata és annak magyarázata: Mt 13,24–30,36–43 – búza, konkoly
- A szőlőmunkások: Mt 20,1–16 – szőlő
- A gonosz szőlőmunkások: Mt 21,33–46 – szőlő
- A terméketlen fügefa: Lk 13,6–9 – fügefa

Jó felkészülést kívánunk!

■ PÁL MARIETTA gyermek- és ifjúsági referens

A 9. országos evangélikus bábverseny kiírása következő számunkban jelenik meg.

FOTO: BARANKA GYÖRGY

Óvodai óvónői találkozó

Evangelikus óvónők országos találkozója volt november 6-án a nagytarcsai Szivárvány Evangelikus Keresztény Óvodában. *Tótszöllősy Tünde* mozgásfejlesztő pedagógus beszélt a mozgás idegrendszeri fejlődésre gyakorolt jótékony hatásáról, majd *Kiss Lászlóné* zene tanár és *Szluka Lídia* énekművész tartott előadást az óvodáskori énektanításról. Az áhítatokat *Gáncs Péter* püspök és *Baranka György* helyi lelkész tartotta.

■ B. Gy.

Kedves Gyerekek!

GYERMEKVÁR

► **Mostani hatrészes sorozatunkban Jákób történetét eleveníthetitek fel. Minden alkalommal megoldhattok egy-egy rejtvényt is. A megfejtéseket a végén, összegyűjtve küldjétek el szerkesztőségünk címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.**

5.

Miután Jákób kibékült Lábánnal, mindenki elindult a maga útján. Jákób továbbment szülőházája felé, és követeket küldött bátyjához, Ézsauhoz, akinek a haragja elől menekült el húsz évvel ezelőtt.

– Mondjátok meg uramnak, Ézsauk – parancsolta a követeknek –, hogy eddig Lábánnál lettem és dolgoztam. Szereztem ott vagyont, és lett családom is. Azért küldök most követeket, mert hazafelé tartok, és azt szeretném, ha megbocsátana nekem, és nem haragudna többé rám.

Amikor a küldöttség visszatért, azt a hírt hozták, hogy Ézsau már el is indult elé, de négyszáz embert hoz magával. Jákób nagyon megijedt, mert azt hitte, bátyja még mindig bosszút akar rajta állni azért, mert sok évvel ezelőtt apjukat is becsapva rászedte őt. Gyorsan két táborra osztotta a vele levő embereket és állatokat. Azt gondolta ugyanis, hogy ha Ézsau haragjában meg is öli az egyik csapa-

tot, a másik még megmenekülhet. Majd imádkozni kezdett:

– Ó, Uram! Azt mondtad nekem, hogy térjek vissza atyáim földjére, és te velem leszel. Tudom, hogy nem érdemlem meg azt a sok jót, amit tőled kaptam. Kérlek, ments most meg testvérem haragjától! Attól félek, hogy megöl engem is, és a családomat is. De te azt ígérted, hogy megáldasz, és utódaim száma annyi lesz, mint égen a csillag.

Ezek után állatai közül sokat kiválogatott, és fajtánként egy-egy szolgálóra bízta őket. Megparancsolta az embereinek, hogy egymás után induljanak Ézsau felé, és amikor találkoznak vele, mondják neki, hogy a nyájak Jákóbéi, de bátyjának küldi őket ajándékba. Abban bízott ugyanis, hogy ezzel megengeszteli majd testvérét, és Ézsau nem fog többé haragudni rá.

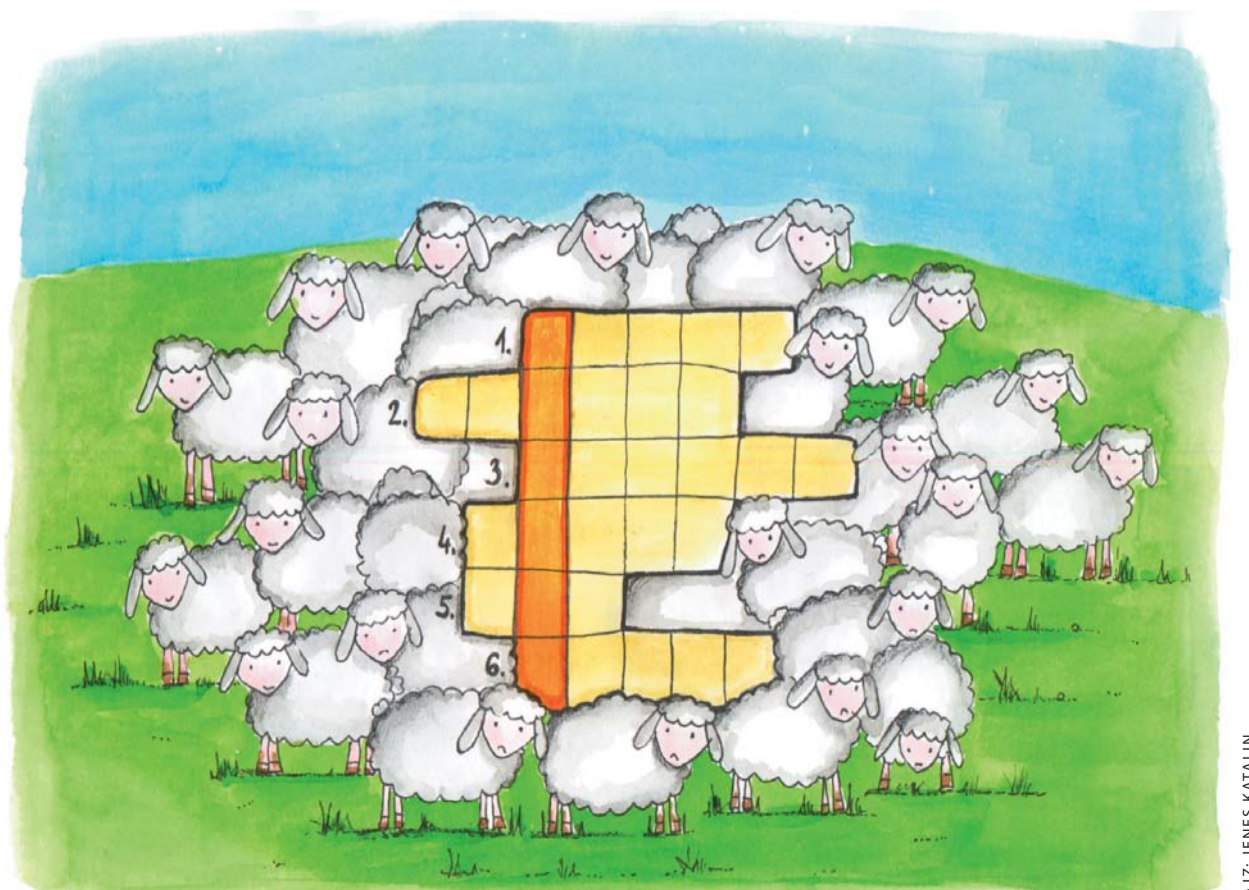
Miután ezt elrendezte, és az ajándék nyáj elindult előtte, ő maga még egy éjszakára a táborban maradt. Ám

nem volt egyedül, mert az Úr eljött hozzá. Jákób tusakodni, küzdeni kezdett. Már hajnalodott, amikor Jákób azt kérte tőle, hogy áldja meg őt. Isten pedig új nevet adott neki.

Aznap találkozott Ézsauval, aki eléje futott, megölelte, és sírva a nyakába borult. Dehogy akarta őt bántani! Örömeben sírt, hogy olyan sok idő múlva újra találkoztak. Jákób pedig követte hazafelé, és ott letelepedett ő is.

Oldjátok meg a keresztrejtvényt! A megjelölt oszlopban Jákób új nevét olvashatjátok.

1. Jákób apja
2. Jákób kedvenc fia
3. Jákób anyja
4. Jákób egyik felesége
5. Jákób másik felesége
6. Jákób apósa

RAJZ: JENES KATALIN

Tizedszer is felügyelők országos konferenciája

► Folytatás az 1. oldalról

Kinek mit jelent ma Magyarországon szlovák vagy német felmenők leszármazottjának lenni vagy határon túl magyarként élni? Hogyan jelenik meg – egyáltalán megjelenik-e még

felügyelői konferencia előadásai és beszélgetései.

A nemzeti identitás rendszerváltás előtti és utáni kérdéséről *Pozsgay Imre* volt államminiszter, egyetemi tanár; a magyarországi németiség történetéről *Lackner Pál* tábori püs-

ferencia vezérfonalától némiképp elszakadva – *Fábi György* tudományos kutató a készülő egyházi felmérésről tájékoztatta a felügyelőket. (A felmérésről az Evangélikus Élet 2009. október 18-ai számának 13. oldalán olvashatnak bővebben. – A szerk.)

Igehirdetésekkel ezúttal is egyházunk püspökei – *Gáncs Péter*, *Fabiny Tamás* és *Ittész János* – és az oktatási központ igazgatója, ifj. *Hafenscher Károly* szolgált. Az áhítatok, a vesperás és az úrvacsorás istentisztelet arra emlékeztette a résztvevőket, hogy a sokféleséget nem zúrvarként, hanem ajándékként kell megélni, és egymást irgalommal, szeretettel, könyörülettel kell el- és befogadni. Mindannyian egy testnek, Krisztus testének tagjai vagyunk, ezt a csodát pedig az úrvacsorában – a Krisztusban hívők, a bűnbocsánatot nyert bűnösök, a Krisztussal és egymással közösséget vállalók vacsorájában – élhetjük át.

■ VITÁLIS JUDIT

A konferenciáról bővebb beszámoló a www.evangelikus.hu honlapon olvasható.

A SZERZŐ FELVÉTELE

– a nemzetiségi a kérdés a gyülekezetekben? És mit lehetne tenni azért, hogy a sokszínűség ezen megnyilvánulási formája ne vesszen el örökre? Ilyen kérdéseket jártak körül az idei

pökök, történész; a szlovákok nemzet-té válásáról pedig *Kiss Gy. Csaba* egyetemi docens, a szlovák–magyar történész-vegyesbizottság tagja beszélt. Negyedik előadóként – a kon-

Makovinyi Pál (Ipolyság)

– Apám balassagyarmati születésű evangélikus lelkész volt, Sopronban végezte a teológiát; az anyukám Bétről származott. Én Selmecbányán születtem, mert apám akkor az onnan tizenegynéhány kilométerre lévő Perencsfalun (Prenčov) szolgált. Onnan Kiszellőre (Malé Zlievce), majd Ipolyságra (Šahy) kerültem. Ő volt a gyülekezet utolsó magyar anyanyelvű lelkésze, aki magyarul is rendszeresen prédikált.

Ma a város lakosságának hatvanégy százaléka magyar, de szinte majdnem mindenki mind a két nyelvet beszéli. A katolikus templomban vasárnaponként két magyar nyelvű és egy szlovák nyelvű mise van. A mi lelkészünk anyanyelve a szlovák, de tanul magyarul, a *Miatyánkot* és a liturgia egyes elemeit már tudja. És vannak magyar nyelvű evangélikus istentiszteletek is, például *Zászkaliczky Pali* bácsi, a *Maek (Magyar Evangélikus Konferencia – a szerk.)* titkára és *Szakács Tamás* felsőpetényi lelkész is jár hozzánk prédikálni.

– Ha a nemzetiségéről kérdezik, hogyan válaszol?

– Erőltetettnek tartom az ilyen kérdéseket, távol áll tőlem az, hogy nemzetiségi alapon különböztessünk meg egymástól embereket. Ahogy Pál apostol is írja: Krisztusban nincs se zsidó, se görög, se férfi, se nő (vö. Gal 3,28). Annál rosszabbat nem tudok elképzelni, mint amikor valaki hívőként keresztény mivoltánál előbbre valónak tartja a nemzetiségét...

– És ha azt kérdezik, mi a hazája?

– Ha a geográfia oldaláról nézzük, akkor Ipolyság a néhai híres Hont vármegye székhelye... Ha az identitásomat kell megfogalmaznom, akkor azt mondom: keresztény vagyok és honti lakos.

Szluka Istvánné, Lídia (Nagytarcsa)

– Nagytarcsára és a környező településekre, Cinkotára, Csömörrre, Maglódra, Keresztúrra az 1700-as évek végén telepítettek ki tótokat a mai Szlovákia területéről. A faluban sokáig nem ápoltuk a hagyományo-

kat, de néhány éve megalakult a szlovák kisebbségi önkormányzat, és azóta minden évben rendeznek szlovák napot, felelevenítik a népviseletet, az étkezési, sütemény szokásokat, és így tovább.

Mi édesanyámmal a mai napig tótul beszélgetünk otthon, de a férjem, akinek a családja szintén rendelkezik tót gyökerekkel, ódzkodik ettől a nyelvtől, és a gyermekeim sem érdeklődnek iránta. Igaz, ritkán is hallottak tőlünk tót szót, mert inkább akkor beszélünk így, amikor nem akartuk, hogy értsék, hogy miről van szó, mert titok volt, vagy egyszerűen nem tartozott rájuk. Anyukámmal egyébként a régi nyelvet használjuk, ezért például ha lenne szlovák adó a tévében, azt már nem nagyon érteném meg. Ugyanígy azt is alig-alig értem, amikor évente egyszer *Gulácsiné Fabulya Hilda* (az Országos Szlovák Evangélikus Lelkészi Szolgálat vezetője – a szerk.) tart istentiszteletet.

– Nemzeti és/vagy keresztény identitás – hangzik a konferencia címe. Az Ön életében melyik a hangsúlyosabb?

– A szlovák gyökereim ellenére egyértelműen magyarnak vallom magam. Mindemellett ha Szlovákiában járok, mindig úgy érzem, hogy hazamegyek. Értjük egymást, és ez nagyserű. A konferencia címében szereplő sorrendben azonban mindenképpen változtatnék: számomra az, hogy keresztény vagyok és istenhívő, fontosabb, mint a magyarságtudatom.

Macher János (Pusztavám)

– Őseink – akiket tévesen sváboknak mondanak, pedig mi Bajorországból származunk – 1750 körül érkeztek Pusztavámra, ahol egy evangélikus földesúr csak evangélikus telepeseket fogadott be. Az itt élők hosszú-hosszú ideig sem magyarokkal, sem katolikusokkal nem kötöttek házasságot.

Emlékszem, amikor az elemi iskola elvégzése után polgárba mentem Móra, negatívumként éltem meg a származásomat, és azt kerdeztem a szüleimtől, miért vagyok evangélikus,

miért vagyok parasztyerek, és miért vagyok német nemzetiségű.

– Pedig – mint a bemutatkozó körben is elmondta – háromnegyed részben magyar. Ennek ellenére a családjával együtt kitelepítették. Meseleve kicsit erről?

– A második világháború után német nemzetiségűként teljes jogfosztottság volt az osztályrészünk. Hiába nem voltunk tagjai sem a Volksbundnak, sem egyetlen náci szervezetnek sem, mégis kitelepítettek bennünket. 1948. február 10-én reggel jötték értünk a rendőrök, Móra vittek, onnan vasúttal Csehországon keresztül Kelet-Németországba, az akkori ipari centrumba, Bitterfeldbe kerültem.

Az 1950-es évek elején a munkahelyem révén visszajöhöttem volna Magyarországra. A pusztavámi rokonságnak már meg is üzentük, hogy édesanyám és én hazajövünk, de akkor egy magyarországi kollégám azt mondta nekem: „János, jól gondold meg, hogy elfogadod-e az állást; lehet, hogy most honfitársként tekintenek rád, de gondold át, hogy ha bármi gond történik a gyárban, akkor azt mondják majd, hogy az a német volt az oka.”

Nem sokkal később vízumot kaptam, és Nyugat-Németországba, München környékére költöztem, ahol körülbelül százötven, a második világháború idején a front elől elmenekülő pusztavámi család élt.

– 1989 után eladta a németországi cégét, hazajött, és itthon fogott vállalkozásba. Miért döntött a visszajövetel mellett?

– Akik nem jöttek vissza, talán úgy gondolkodtak, hogy oda, ahová annak idején a magyarok hívták meg őket, hogy megműveljék a földjeiket, és ahonnan aztán tízkielős batyúval üzték el őket, többé nem mennek vissza. De Jézus azt mondja: ha valaki arcul üt balról, tartsd oda a jobbodat is... (vö. Mt 5,39) Mindamellett, hogy gyerekkoromban otthon csak németül beszéltem – nem volt ez persze igazi német, csak egy tájszólás, amit még az őseink hoztak, és egy igazi német talán meg sem értette volna –, magyarnak neveltek a szüleim, és azt, hogy magyar vagyok, be akartam bizonyítani a magyaroknak is.

Tetőbontás Szarvason

► Szerencsére nem ázott be az ótemplomi evangélikusok gyülekezeti terme a bontás következtében a múlt vasárnapi esős délután, a művelet ugyanis csak jelképesen történt meg. Az elsősorban presbitereknek szóló szeretetvendégségre ez alkalommal dr. László Jenő Csaba jogászt, a pusztaföldvári gyülekezet kántorát, az *Evangélikus Élet* egyik állandó szerzőjét hívták meg vendégül a házigazdák. Az előadó a béna meggyógyításának története alapján tartotta élvezetes és elgondolkodtató referátumát.

A történet szereplőinek viselkedéséből a mai gyülekezetek és benne a presbiteri közösségek is sokat tanulhatnak – fejtette ki László Jenő Csa-

ba. Közösségeinkben a feladatok és szerepek is sokszor összekeverednek, pedig ha *Márk evangéliumának* második fejezetéből elolvassuk az első öt verset, akkor egyértelműen kiderül,

hogy az igehirdető a rábízott feladattal foglalkozik, a közösség tagjai észreveszik, ha környezetükben valaki szükségét szenved, és akár leleménnyel is, de mindent elkövetnek a megsegítése érdekében. Akár tetőt is bontanak, megnyitva ezáltal egy addig zárt teret, és ezáltal lehetőséget adnak egy beteg embernek a gyógyulásra. Az előadó pontokba szedve megadta a közösségeinkben alkalmazható tetőbontás lépéseit is: Ismerjük meg egymást! Legyünk nyitott közösség! Legyünk láthatóak, és lépünk ki a falak közül! Legyünk érthetőek! Az anyagi áldozathozatal is szükséges! Szolgáljunk szeretettel! Mindezt számos pozitív példával szemléltette saját tapasztalatai alapján, amelyeket nagyobb részben pusztaföldvári anyaggyűlekezetében (az ország egyik legkisebb evangélikus közösségében), valamint más gyülekezetekben szerzett.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

A szeretetvendégség második felében *Mikó László* szarvasi presbiter számolt be az első országos presbiteri találkozón elhangzottakról.

■ – BODAZS –

HIRDETÉS

MEGHOSSZABBÍTOTT JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ!

Meghívó médiaműhelyre – Balatonszárszó, 2009. november 20–22.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóbizottsága, az Evangélikus Élet szerkesztősége és a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz) szeretettel hív minden érdeklődőt közös szakmai programjára.

A Protestáns Médiaműhely őszi hétvégéjére a szervezők ezúttal elsősorban azon digitális fényképezőgéppel rendelkezők jelentkezését várják, akik szakemberek segítségével szívesen elmélyülnének a digitális fényképezés rejtelmeiben, különös tekintettel a – keresztény lapokban is igényelt – sajtófotó műfajára.

A péntek estétől vasárnap délig tervezett program a helyes fényképezőgép-használat technikai tudnivalóin kívül foglalkozik a képalkotás (kompozíció) és a digitális utómunkálatok kérdéseivel is, valamint az egyházi rendezvények fotózásának szempontjaival.

Az elméleti előadásokat gyakorlati foglalkozások egészítik ki, ezért kérjük, hogy az e-mail címünkre küldött jelentkezéshez ki-ki mellékelje (1200 x 1600 pixel ajánlott méretben) három legsikerültebbnek vélt – tetőszöveges témájú – felvételt.

A részvételi díj 9600 Ft, amely a helyszínen fizetendő, és magában foglalja a szállás és a háromszori étkezés díját is. (Prúsz-tagoknak 30% kedvezmény!) Kezds: pénteken 19.30-kor vacsorával; zárás vasárnap 13 órakor ebéddel.

Meghosszabbított jelentkezési határidő: november 16., hétfő. Helyszín: Evangélikus Konferencia- és Misszió Otthon (8624 Balatonszárszó, Jókai u. 41.) *Csak a médiaműhely teljes időtartamán részt venni szándékozók jelentkezését várjuk!* Jelentkezni a zsusza.boda@lutheran.hu e-mail címen lehet, illetve – digitális adathordozón benyújtott fényképekkel – személyesen az *Evangélikus Élet* szerkesztőségében (1085 Budapest, Üllői út 24., tel.: 1/317-1108, 20/824-5519) Boda Zsuzsa szerkesztőségvezetőnél.

A jelentkezés elfogadását a részletes program megküldésével igazoljuk vissza!

Testük idegen földben nyugszik

Bad Deutsch-Altenburg kicsiny burgenlandi település a Duna-parton, nem messze az osztrák–szlovák–magyar hármastartól. Hegytetőn álló templomát első királyunk, *Szent István* alapította 1028-ban.

A templomban lévő temetőben van egy szimbolikus sír, mellette egy kopjafa. A sírt az 1956-os menekültek által alapított Bécsi Magyar Egyesület tagjai hozták létre, azokra a magyarokra emlékezve, akik az országhatáron kívül hunytak el, és testük nem pihenhet az anyaföldben. Évekkel később az egyesület megszűnt, és a sír elhagyatottá, gondozatlanná vált. Hogy nem lett az enyészeté, az a helyi polgármesternek köszönhető, aki vállalta a sír gondozását.

Öt évvel ezelőtt aztán a Bécsben élő magyarok egyik fóruma, az Euró-

lyi polgármester köszöntötte; az utóbbi büszkeségének adott hangot, amiért István király által alapított temploma van községének. Ígéretet tett arra, hogy a következő évi megemlékezésre az osztrák település saját költségén felújítja és még szebbé teszi a sírt és környezetét.

A templomban tartott ökumenikus istentiszteleten *Kiss Miklós* esperes, mosonmagyaróvári lelkész hirdette Isten ígését Zsid 13,14 alapján. Imádsággal szolgált *Karvanszky Mónika* bécsi református lelkész és *Herdics György* apát, dunaszerdahelyi plébános. A peredi női énekharca szolgálata, illetve *Aba-Nagy Zsuzsanna* (Bécs) hárfá-, *Fodor Gábor* (Sopron) fuvola- és *Csipkó László* (Bécs) orgonajátéka tette még meghittebbé az emlékezést.

Dr. Nagy István alpolgármester, Kiss Miklós evangélikus esperes és Karvanszky Mónika református lelképásztor

pa Klub vette gondozásába a sírt. Azóta minden évben, november első hétfőjén ökumenikus istentisztelet tartanak az idegenben elhunyt magyarok emlékére. Ezek a megemlékezéseken részt vesznek az Ausztria, Szlovákia és Magyarország határközeli területein élő magyarok is.

Az elmúlt hét szombatján buszokkal és személyautókkal Pozsonyból, Bécsből, Mosonmagyaróvárról és Sopronból is érkeztek, hogy megemlékezzenek az elhunytakról. A résztvevőket *dr. Smuk András*, az Európa Klub titkára és *Josef Gittel* he-

lyi polgármester köszöntötte; az utóbbi büszkeségének adott hangot, amiért István király által alapított temploma van községének. Ígéretet tett arra, hogy a következő évi megemlékezésre az osztrák település saját költségén felújítja és még szebbé teszi a sírt és környezetét.

Az istentisztelet után a megemlékezés a sírnál, illetve a kopjafánál folytatódott. *Dr. Nagy István*, Mosonmagyaróvár alpolgármestere beszédet mondott, a bécsi magyar iskola diákjai pedig kulturális műsort adtak. A koszorúk és mécsesek elhelyezése után a *Szótartó* elnéklésével fejeződött be a kegyeletes megemlékezés.

Az emlékező gyülekezet ezután a Bad Deutsch-Altenburg-i katolikus egyházközség plébániájára vonult, ahol szeretetvendégséggel zárult az alkalom.

■ K. M.

Istentiszteleti rend • 2009. november 15.

Szentháromság ünnepe után utolsó előtti (reménység-) vasárnap.

Liturgikus szín: zöld. Lekció: 2Thessz 1,3–10; Jer 8,4–7. Alapige: Jn 5,26–30. Énekek: 502., 526.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Czsojanovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. (összegyülekezés napja) Donáth László; du. 2. (könyvbemutató); Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; du. 6. (Új találkozás istentisztelet); V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. (ifjúsági) Grendorf Péter; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Aradi György; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Szabó Bertalan; IX., Gát utcai katolikus templom de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. Benkőczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. (vespera) dr. Joób Máté; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. (családbarát istentisztelet) dr. Joób Máté; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Balicza Iván; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kende György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) dr. Bácskai Károly; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. dr. Bácskai Károly; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szántó Enikő; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. (úrv.) dr. Béres Tamás; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (szuplikáció) Kovács Katalin; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Vető István; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Vető István; Rákosszentmihály, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Győri Gábor; Pestzentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. dr. Korányi András; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. dr. Korányi András; Kispest, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zolyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. (úrv.) dr. Lackné Puskás Sára; Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Sztítás u. 112. du. 4. Győri János Sámuel; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Mégis a család a legfontosabb

Beszélgetés a „csicskáként” fogva tartott Feri bácsival

► Szereplési okán szinte ismerősként üdvözlöm őt, mégis másnak képzeltem el. Markáns kézfogás, kérges tenyér, barázdált arc. Ő Feri bácsi, a kimenekített „csicskás”. (Egy internetes lexikon szerint a csicskás „börtönben és nevelőintézetben társai kiszolgálására kényszerített személy.”) A médiában több helyen is megjelent eset főszereplője, akit hatvankilenc esztendősen több éven keresztül rabságban tartottak, dolgoztattak, helyi szóhasználatul élve „csicskázattak”. Kalandos megmenekülését a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet munkatársainak köszönheti, akik azóta is vigyáznak rá, gondozzák, és eltökélt szándékuk, hogy visszavezetik a normális életbe a megtört, ám szellemileg és fizikailag teljesen egészséges embert. Tartózkodási helyét – biztonsága érdekében – továbbra is titkosan kezelik.

Nehezen indul a beszélgetés. Az egyszerű életvitelű és gondolkodású, vidéki születésű Ferenc nem a szavak embere. Válaszai rövidek, tömörök. – Feri bácsi! Hogy jutott ebbe a lehetetlen helyzetbe?

– A vejem öccse vitt és adott el, de hogy miért, azt nem tudom. Hogy mondjam: oda lettem víve a cigányokhoz.

Azt már a segélyszervezet munkatársaitól tudom meg, hogy negyvenéves forint volt a munkaerő ára, s ez a befektetés többszörösen „megtérült”, hiszen havi harminchétezer forintos nyugdíját mindvégig elvették tőle.

– Nem tudott tenni, védekezni ez ellen?

– Hát, nem – hangzik a lakonikus válasz.

– Családja nem kereste? Nem akarta visszavinni?

– Nem.

– Mit gondol, miért?

– Fogalmam sincs hozzá.

– Milyen volt a kapcsolata a családjával, a feleségével és a lányával?

– Jó volt. Nem annyira jó, de jó.

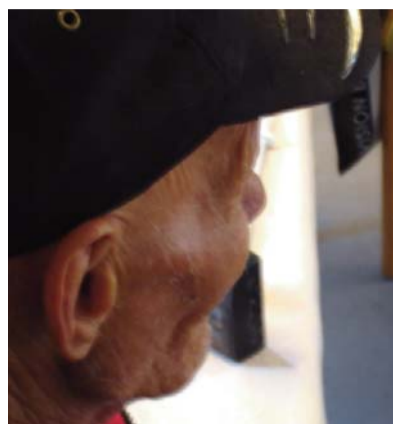
– Mit jelent magának ez a szó, hogy csicskás?

– Arrafelé így mondják ezt a fajta dolgoztatást.

– Tud több ilyen esetről is?

– Biztos, hogy van több ilyen is.
– Miért nem tesznek feljelentést?
– Félnék az emberek.
– De magának, aki már biztonságban van, nem kellene félnie.
– Örülök, hogy megszabadultam, nemhogy még cirkuszoljak velük.

– Mit szeretne csinálni?
– Fogalmam sincs.
– Családjához visszamegy, ha lesz rá mód?
– Szeretnék.
– Nem szokott imádkozni?
– Nem. Nem szoktam.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Valószínűleg sokakban felmerült már az eset kapcsán a kérdés, hogy miért nem járt, jár el a rendőrség ebben az ügyben és a hasonlóban. A válasz viszonylag egyszerű: nincsen feljelentő, vagyis a megfélemlített emberek és hozzátartozók nem mernek hatósági intézkedést kérni, hiszen továbbra is a helyi közösségben kell élniük, ahol a vétkes esetleg szabadlábban védekezhet. Feljelentés nélkül viszont a rendőrség nem indít eljárást. Jogosnak tűnik tehát az igény a jogalkotók felé, hogy a szükséges törvényi háttér mihamarabb kidolgozásával hivatalból, azaz feljelentő nélkül is üldözhetővé váljék a fogságban tartás minden formája.

– Hogy telt egy napja?

– Elég rosszul. Kilenc lovat kellett gondoznom, etetni, itatni, trágyázni. Emellett még kizavartak a határba kaszálni is. Mindent egyedül kellett csinálni. Alvás az istállóban volt, enni meg a maradékot kaptam.

– Megszökné nem tudott?

– Á, pedig akartam, de nem lehetett. Ha kimentem az utcára, már az is baj volt.

– Hányan éltek abban a családban?

– A családfőn kívül volt még a vejem, a lánya, három gyerek meg két öreg.

– Tanyán éltek?

– Nem. Faluban.

– S a szomszédok?

– Azok is mind közülük valók.

– Miben bízott? Hogy gondolta, hogyan lesz egyszer vége ennek?

– Bíztam benne.

– Hogy képzeli tovább az életét?

– Még én magam sem tudom.

HALÁLOZÁS

Az élet és halál Urának döntésében megnyugodva v. *Magassy Sándor* és *id. Magassy Sándorné* szolgálatával kísértük utolsó földi útjára november 7-én Veszprémmvárosban a nyolcvanöt éves korában elhunyt *Németh Imréné* született *Balogh Ilona* testvérünket, aki a gyülekezet hűséges presbitere-gondnoka volt évtizedeken keresztül.

HIRDETÉS

Találkozót szervezünk a nyugdíjban lévő lelkészek számára december 4-én, pénteken 9.30-kor a budapesti evangélikus kollégium dísztermében (1077 Budapest, Rózsa tér 1.).

Tervezett program: 9.30: Reggeli áhítat – *Gáncs Péter* püspök • 10.30: Fáj a nyugdíj? – *Krähling Dániel* lelkész beszámolója egy bajorországi konferenciáról • 12.00: Családlátogatás Jeruzsálemben – *Bence Imre* lelkész vetített képei • 13.00: Közös ebéd a kollégium ebédlőjében.

A programok között – terveink szerint – a kollégium lakóinak és egy fiatalokból álló kórusnak a műsora gazdagítja majd a délelőttünket.

Az ebédre való jelentkezés megkönnyíti a szervezést. Kérjük, hogy az ebédre november 30-ig jelentkezzenek az érdeklődők a Budai Egyházmegye telefonján (1/356-9736 vagy 20/824-4037) vagy az esperesi.hivatal.buda@lutheran.hu e-mail címen.

A találkozóra szeretettel várja a területén élő nyugdíjas lelkészeket és lelkészözvegyeket a szervező Budai és a Pesti Egyházmegye, valamint a Déli Egyházkerület elnöksége. Erős vár mi Istenünk!

Gáncs Péter püspök, Bence Imre esperes, Győri Gábor esperes

Az evangélikus könyvesbolt adventi nyitva tartása

Az adventi időszakban meghosszabbított nyitva tartással, karácsonyi újdonságokkal és kedvezményekkel várjuk kedves vásárlóinkat Üllői út 24. szám alatti könyvesboltunkban.

November 30-tól december 23-ig, hétfőtől péntekig 9-től 18 óráig. • November 28-án, szombaton 9-től 13 óráig. • December 5-én, szombaton 9-től 16 óráig a Lónyay utcai keresztény könyvtáron kaphatók kiadványaink. • December 12-én, szombaton 9-től 13 óráig. • December 19-én, szombaton 9-től 17 óráig.

December 24-től zárva tartunk. Nyitás január 18-án, hétfőn.

Biztonságos bankolás az interneten – hasznos tanácsok mindenkinek

► **Többek között azért tesszük be pénzünket a bankba, hogy biztonságban legyen. Mit sem érnek azonban a bank védelmi rendszerei, ha mi magunk segítünk az internetes csalóknak kijátszani őket.**

Adathalászatnak nevezzük azt az eljárást, amikor egy internetes csaló oldal egy jól ismert cég hivatalos oldalának láttatja magát, és megpróbál bizonyos személyes adatokat, például azonosítót, jelszót vagy bankkártyaszámot illetéktelenül megszerezni. Az erre használt kifejezés angolul a *phishing*, melynek kiejtése (fising) a *fishing* (halászat) szóéra hasonlít – innen tehát a szó eredete, ahogyan a *Wikipédiában*, a legnagyobb internetes enciklopédiában is olvashatjuk.

A legutóbbi itthoni adathalász-támadás éppen a legnagyobb hazai pénzintézet ügyfelei ellen indult. Sokan kaptunk olyan e-mailt, melynek feladója látszólag az OTP Bank volt, ráadásul a teljesen hivatalosnak tűnő *service@otp.hu* címről. A levélben – bár kissé szerencsétlen automata fordítással írt szöveggel – arra kérték az ügyfeleket, hogy látogassanak meg egy oldalt – amely első látásra szintén az OTP hivatalos weboldaljának tűnt –, majd azon adják meg PIN kódjukat.

Az egyik legfontosabb dolog, amelyet ezzel kapcsolatban meg kell je-

gyeznünk: soha egyik bank sem kér e-mailben bizalmas adatokat! És ezt a sohat teljesen nyugodtan szó szerint vehetjük!

Ha bármilyen pénzintézetől vagy adománygyűjtő szolgáltatótól kapunk egy elektronikus levelet, amelyben bár szó van érzékeny adatokról, mégis hitelesnek tűnik, akkor se kattintsunk a levélben lévő hivatkozásra. Gondolkodjunk! Ha valóban fontos témában szeretne bármit is üzenni a küldő, akkor egészen biztos, hogy nemcsak e-mailben, hanem saját weblapjának nyitóoldalán is közhírré teszi. Ráadásul feltűnő helyen, hiszen így jut el a lehető legtöbb emberhez. Jobb tehát, ha az ilyen e-mailt töröljük, és ellátogatunk „küldője” hivatalos internetes oldalára.

Habár jóval egyszerűbbnek tűnik egyetlen kattintás, mint egy kis gépelés, ha elektronikus bankolásról van szó, talán le tudunk mondani a kényelemről a biztonság érdekében. Hiszen on-line bankolás vagy éppen vásárlás esetén egyáltalán nem mind egy, hogy az *internetcim.hu* vagy az *intencim.hu* oldalra látogatunk-e el. A szemünk gyakran átsiklik a betűcsere felett, és ez akár a számlánkon lévő teljes összegbe is kerülhet.

Szintén hasznos dolog, ha nemcsak a tranzakciókról – például elektronikus utalás, bankautomatás készpénzfelvétel –, hanem a főbb elektronikus műveletekről is sms-értesítést kérünk. Például a bankunk internetes felületére való bejelentkezésről.

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Így rögtön tudni fogjuk, amikor valaki valahogyan eljutott a számlánkig, és gyors reagálással még azelőtt leállíthatjuk a folyamatot, mielőtt nagyobb összeget leemelne róla.

A végére pedig talán a legfontosabb tanács maradt: csakis saját gépünkről használjuk az internetes banki felületet! Azt már sokan tudják, hogy nyilvános helyről – például internetkávézóban vagy könyvtárban lévő, bárki által használható gépről – nem szabad ilyen érzékeny oldalakra belépni, hiszen a gépre más korábban telepített olyan programot, amely megjegyzi a jelszavunkat. Amikre viszont már kevesebben gondolnak, azok a munkahelyi gépek. A nagyobb vállalatoknál és szervezeteknél – egyébként éppen biztonsági okokból – rögzítik a munkatársak számítógépes tevékenységét, azaz minden billentyűleütését. Ha pedig mi begépeljük a PIN kódunkat vagy bármilyen banki azonosítót, akkor azt a rendszer „másik végén” ülő céges informatikusok láthatják, ha akarják. Üldözési mániánk persze ne legyen, de mindenképp legyünk elővigyázatosak.

■ BALOGH CSABA

EVÉL & LEVÉL

„Ezért jár a szobor – azért nem jár”

Sztechlo Gábor apámnak, Jouko Karankónak 1934–35-ös soproni lelkészösztöndíjas jó barátja volt. Ezért szeretnék reagálni az evangélikus egyház volt országos felügyelőjének, Frenkl Róbertnek a lap november 1-jei számában közölt, Sztechlo 1944 című levelére.

Sztechlo Gábor egyéniségéhez és emlékéhez méltatlan ez a számháború. Sztechlo Gábor életmentő tevékenysége közben és után sem hagyta abba a „gyerekeivel” való törődést, hanem jövőt adott a kezükbe azzal, hogy sokoldalú tanításban, nevelésben részesítette őket, egymás különbözőségét elfogadó közösséget kovácsolt össze az eltérő körülmények közül megmenetett gyerekekből.

Az életmentésért Jeruzsálemben, az igazak kertjében lombos fa emelkedik az életmentő emlékére. Az életre nevelésért fából faragott szobor magasodik Nagytarcsán, ahol Sztechlo Gábor – 1931–32 közötti finnországi ösztöndíjas éve után – népfőiskolát alapított. Annak a népnevelő eszmének a továbbfejlesztésével hozta létre később a Gaudiopolis és a Pax intézményt.

Miért kell évszámokról vitatkozni, amikor Sztechlo Gábor szeretete mindenkit körülvevett? Isten szeretete mindenkinek jár.

OUTI KARANKO (Budapest)

Az Északi Egyházkerület püspöki hivatala lelkészképzés vizsgát és parókusi alkalmassági vizsgálatot hirdet azon lelkészek számára, akik a Magyarországi Evangélikus Egyház 2005. évi III. törvényének 12., 13., 14. paragrafusában előírt feltételeknek megfelelnek. A szóbeli vizsgák időpontja: 2010. március. (A konkrét időpontról a jelentkezőket idejében értesítjük.) Jelentkezni írásban lehet 2009. november 25-ig az északi püspöki hivatalban (1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24.). A jelentkezők postai úton részletes tájékoztatást kapnak a vizsga menetéről, az írásbeli feladatokról és a szóbeli tételekről.

Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke

HIRDETÉS

Pályázati felhívás

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma (1085 Budapest, Üllői út 24.) pályázatot hirdet a pogányi Baldauf Gusztáv Szeretothon (7666 Pogány, Széchenyi u. 18) intézményvezetői álláshelyének betöltésére.

Az intézményvezető által ellátandó feladatok: az intézményvezető feladatkörét az egyház intézményeiről szóló 2005. évi VIII. tv. 19. §-a határozza meg.

Pályázati feltételek: a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működési feltételeiről szóló I/2000 (I. 7.) SZCSM-rendelet 3. sz. mellékletében meghatározott felsőfokú szakképzettség; büntetlen előélet; a szociális ellátás területén szerzett öt év gyakorlat; felhasználói szintű számítógépes ismeret.

Előnyt jelent: idősök otthonában szerzett hosszabb idejű vezetői gyakorlat; evangélikus egyháztagság; idegennyelv-tudás; B kategóriás jogosítvány.

A pályázathoz csatolni kell: iskolai végzettséget igazoló okiratot; szociálisszakvizsga-bizonyítványt vagy a pályázó nyilatkozatát arról, hogy a kinevezést követő két éven belül vállalja a szociális szakvizsga megszerzését; önéletrajzot és részletes szakmai életrajzot; az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programot és szakmai helyzetelemzésre épülő elképzeléseket; harminc napnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványt; keresztlevelet; lelkési ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkésztől.

A megbízás időtartalma: hat év; három hónap próbaidő kikötésével. **Az álláshely betölthető:** az elbírálást követően, 2010. január 1-jétől.

Bérezés: a közalkalmazotti törvény szerint.

A pályázat benyújtásának határideje: 2009. november 30.

A pályázat benyújtásának helye és módja: A pályázatot a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának titkársága címére (1085 Budapest, Üllői út 24. I. em.) három példányban (két példányt papír alapon, egy példányt pedig elektronikus adathordozón/CD-n), zárt borítékban kérjük benyújtani. A borítékra kérjük ráírni: „Baldauf Gusztáv Szeretothon”.

A pályázat elbírálásának rendje: az egyház intézményeiről szóló 2005. évi VIII. törvény szerint.

A pályázattal kapcsolatban felvilágosítás kérhető a 20/7703643-as telefonszámon.

Előfizetési akció – presbitereknek

Kedves presbiter testvérem!

A Luther Kiadó örömmel tájékoztatja, hogy 2010-ben változatlan áron – sőt a csoportos Evangélikus Élet-előfizetés lehetőségét kihasználva kedvezőbb áron – vásárolhatják meg hetilapunkat.

Ha presbiter társaival, gyülekezeti tagjaival úgy dönt, hogy 2010-től együtt, egy címre rendelik meg az *Evangélikus Életet*, akkor az alábbi kedvezményre számíthatnak. Ez irányú szándékukat, kérjük, november 30-ig jelezzék kiadónknak (1085 Budapest, Üllői út 24., 1/317-5478, kiado@lutheran.hu).

Példányszám	Kedvezmény	Ár/példány	Éves előfizetési díj egy példányra vetítve
1	0%	250,00 Ft	13 000 Ft
2–4	5%	237,50 Ft	12 350 Ft
5–9	10%	225,00 Ft	11 700 Ft
10–19	20%	200,00 Ft	10 400 Ft
20–29	25%	187,50 Ft	9 750 Ft
30–49	30%	175,00 Ft	9 100 Ft
50–	35%	162,50 Ft	8 450 Ft

HIRDETÉS

Hálásan köszönjük azoknak, akik a 2008-ban készített személyi jövedelemadó-bevallások során egy százalékot felajánlottak a Kelenföldi Evangélikus Templomépítő Alapítvány részére. A nyilatkozatok alapján az APEH 478 591 Ft-ot utalt át. Ezt az összeget a hátrányos helyzetűek megsegítésére használtuk.

HIRDETÉS

Missziói nap Maglódon

A misszió szükségessége és lehetősége a Budapest környéki településeken címmel missziói napot tartunk november 21-én, szombaton az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület és a Dél-Pest Megyei Egyházmege szervezésében a Maglódi Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében (2234 Maglód, Sugár u. 79.).

Program: 9.30: Gyülekező, énektanulás • 10.00: Köszöntés, áhítat • 10.30: Előadás • 12.00: Ebéd • 13.00: Előadás • 14.00: Előadás • 15.00: Zárzó, útra bocsátás.

Előadók: *Garádi Péter* (Budaörs), *Kim Pál* (Korea), *Túróczy Csaba* (Maglód), *Kérges László* (Maglód), *Jesus Inside* zenekar

Szerény ebédről a szervezők gondoskodnak. Adományokat a maglódi gyülekezet missziói céljaira köszönettel elfogadunk. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

HIRDETÉS

A Bethel Missziói Otthon (2081 Piliscsaba, Széchenyi u. 8–12) 2010-re is várja a jelentkezéseket. Az otthon száz férőhellyel, egyszerű, de teljes ellátással tudja fogadni a gyülekezeti hétvégére, konferenciákra, képzésekre jelentkezőket. Lehetőség van külföldi testvér-gyülekezeti csoportok elszállásolására is.

Jelentkezni telefonos egyeztetés után *Varga Gábor* otthonvezetőnél lehet a honlapról letölthető jelentkezési lappal. Telefonszám: 26/375-218. Mobil: 20/919-4573. Honlap: <http://bethel.lutheran.hu>. E-mail cím: bethel@lutheran.hu. Kérjük, hogy az előzetes jelentkezéseket november 24-ig juttassák el a Bethel címére.

HIRDETÉS

CONTENT • DIGITÁLIS TEMPLOMI ORGONÁK

Liturgiák és koncerttermek ideális hangszerei minden kategóriában
Referenciák Magyarország minden pontján

**ORLA 11 + 4 regiszteres, 76 billentyűs gyülekezeti hangszer
már bruttó 409 000 Ft-tól, külső hangrendszerrel bruttó 499 000 Ft-tól!!!**

Díjmentes házhoz szállítás Magyarország egész területén.

Budapest Zongoraszalon

1138 Budapest, Tomori köz 7.
Tel.: 1/374 0890, Fax: 1/374 0891
www.tuttohangszer.hu

Tutto Hangszer Kft.

8300 Tapolca, Deák Ferenc u. 17.
Tel.: 87/510 566, Fax: 87/510 565
info@tuttoinstruments.hu

HIRDETÉS

Kirk Franklin Budapesten

Napjaink egyik legismertebb keresztény előadóművésze, *Kirk Franklin* november 17-én Budapesten ad koncertet. A 7 Grammy-díjjal kitüntetett zenész, aki az R&B, a hip-hop, a soul és gospel műfajban egyaránt otthonosan mozog, és albumaiból már több mint 15 millió példányt adott el, most látogat először Magyarországra, valamint Európán belül e régióba. Kirk nagyzenekari felállással, szó szerint színes, egyedi hangzású, rendkívüli show-val készül Budapestre. Információ: www.ezazanap.hu.

HIRDETÉS

A mosonmagyaróvári evangélikusok Harangszó Alapítványa köszönettel fogadta a személyi jövedelemadó egy százalékából felajánlott 139 447 forintot. Ezt az összeget az alapítvány a mosonmagyaróvári evangélikus templom labazatának javítására fordította.

HIRDETÉS

Szeretettel meghívjuk a *Körtési Andrásnak*, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium 5. b osztályos tanulójának festményeiből rendezett kiállítás megnyitójára. A kiállítást megnyitja: *Szilágyi János* festőművész. Zongorán közreműködik: *Lakatos Tamás*, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium 6. a osztályos tanulója. Időpont: november 14., szombat 16 óra. Helyszín: a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség gyülekezeti terme (Budapest VII., Damjanich u. 28/b. fszt. 1.) A kiállítás megtekinthető december 12-ig hétköznap 9-től 13 óráig.

HÍREK, HIRDETÉSEK

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület novemberi összejövetelét 16-án, hétfőn délután fél 6-tól tartja az országos iroda (Budapest VIII., Üllői út 24.) földszinti előadótermében. *Kerekes Péter Egy év Pakisztánban* címmel számol be szolgálatáról. Minden érdeklődőt szeretettel vár az egyesület vezetősége.

Szeretettel meghívjuk a TF-esték következő rendezvényére, amelynek témája: *Az egyházak szerepe századunkban*. Vendégeink: *Fabiny Tamás* evangélikus püspök, *Kiss-Rigó László* római katolikus püspök. Közreműködik *Budai Ilona* népdalénekes. Időpont: november 20., péntek 18 óra. Helyszín: a Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar aulája, Budapest XII., Alkotás u. 44. A belépés díjtalan!

HIRDETÉS

A Duna Televízió *Isten kezében* című műsora november 14-én 12.05-kor kezdődő adásának címe: *Egyetemi lelkészek*. Az egyetemisták és főiskolások tanulmányaik elkezdtével új közösséget keresve rátalálhatnak az egyetemi lelkészekre. Budapesten, Pécsen, Debrecenben, Miskolcon, Piliscsabán jelen vannak az evangélikus egyetemi lelkészek azért, hogy alternatívát kínáljanak a programok és a közösségek nagy és sokszor átláthatatlan forrágatagában. Szerkesztő-riporter: *Erhardt Ágoston*. Rendező-operatőr: *Horváth Tamás*. Ismétlés: november 17-én 8.30-kor.

APRÓHIRDETÉS

Budapest V. kerületében, a Dorottya utcában 86 m²-es lakás eladó. Érd.: Botta, 20/824-8282.

Budán, a Budakeszi úton 47 m²-es, földszinti lakás kiadó. Érdeklődni lehet: Deák téri lelkési hivatal, Karvai Ottó gondnok, 20/413-6966.

Budapest VI. kerületében 26 m²-es, földszinti lakás kiadó. Érdeklődni lehet: 20/824-7607.

Társkeresés keresztény diplomásoknak. Tel: 30/254-0414 (kedd de.)

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Ó, Uram, Uram! Te alkottad az eget és a földet nagy hatalommal és kinyújtott karral. Neked semmi sem lehetetlen. Jer 32,17 (2Tim 1,10; Mt 25,31–46; Róm 8,18–23/24–25; Zsolt 69,17–37) Szorongató helyzetben van a fogoly Jeremiás – a babilóniai király hadserege körülzárta Jeruzsálemet –, de még ekkor is elhangzik a biztatás Isten szájából: fognak még házat, szántóföldet és szőlőt venni ebben az országban. A próféta tisztánlátása lehetne a miénk is, ha képesek lennénk kicsit felemelni a fejünket és nem más okolva, nem a valóságba jutott világon keseregve meglátni, mit vétettünk Isten ellen – hiszen a bajok forrása ez. Jeremiás is erről beszél. Nem hallgattunk az Úr szavára, nem éltünk törvénye szerint. Még a szorongató helyzetben sincs késő, amíg Isten maga biztat. Szentháromság ünnepe után utolsó előtti (reménység-) vasárnap: van remény. Advent előtt tegyük meg, amit lelkünkben tenni kell.

Hétfő

Így szól az Úr: Vele leszek a nyomorúságban, kiragadom onnan, és megdicsőítem őt. Zsolt 91,15 (Róm 5,3–4; Mt 7,21–27/28–29; Ez 40,1–16) Mi a legnagyobb nyomorúság? A száz legszegényebb emberről is megjelent a minap egy kiadvány. Ki-ki döntse el léleke, érzékenysége szerint: kell-e, jó-e erről így beszélni vagy ezzel szembesíteni a nem olcsó sajtótermékeket magának megengedő konzolidált népet. Tény: a pesti aluljárókban a kartondobozokban élő koldusok látványa ma már alig feltűnő, megszokott utcakép lett... Azt hiszem, a legnagyobb nyomorúság az, ha már a lelkünkben is feladunk mindent. Ha nem látjuk a fényt, amely fentről igenis sugárzik ránk, a kiragadó, megmentő kegyelmet, amely megtalál a mélyben. Ha már nincs hitünk, és üres az ég, az lehet a legnagyobb nyomorúság. És még akkor is utánunk tud nyúlni az Isten.

Kedd

Örüljétek, állítsátok helyre a jó rendet magatok között, fogadjátok el az intést, jussatok egyetértésre, éljétek békeességben, akkor a szeretet és a békeesség Istene veletek lesz. 2Kor 13,11 (Zsolt 105,3; Zsid 10,26–31; Ez 43,1–12) Örömben, jó rendben, egyetértésben, békeességben, szeretetben élni jó. Tiszta lelkiismerettel, harmóniában kis és nagy közösségekben. A háborúzásra – ma már tudjuk – testi tünetek garmadájával reagálunk, magunkat (is) tönkretesszük, nem csak az ellenfelet. Pál ismerte az embert, és azt is tudta, hogy minden közösségekben adódhat konfliktus. Szeretettel, jó szóval felkészít, hogy mit kell tenni, ha baj van. A belőlünk fakadó békeatlenség orvossága nem más, mint a lehető legszorosabb kapcsolat a békeesség forrásával, a Krisztusban emberré lett Istennel.

Szerda

Ő megjelent testben, igaznak bizonyult lélekben, megjelent az angyaloknak, hirdették a pogányok között, hittek benne a világon, felvitették dicsőségben. 1Tim 3,16 (Ám 4,13; Lk 13,1–5/6–9; Ez 47,1–12) Pár napja, október 31-én a Reformációi emlékparkban álltam, és néztem a hitünk pilléreit jelképező négy fehér oszlopot. Olyan magasak, erősek, tiszta hófehérek, égbe mutatóak voltak. Jó volt tudni és érezni, hogy ezek a lutheránus hitem pillérei: csak Krisztus, csak a hit, csak a kegyelem, csak az Írás. Ennyi, és ennél több nem kell. Ebben minden benne van. Vagyis Jézus Krisztusban minden megadatott nekünk. Őt kell keresnünk, és nem mindenfelé keresgelnünk, ahol az élet és az örök élet válaszait ígérik. A választ Isten Jézusban adta meg.

Csütörtök

Az Úr félelme lesz Sion kincse. Ézs 33,6 (Fil 3,9–10; 2Thessz 1,3–12; Ez 48,30–35) Sion Jeruzsálem szent hegye, de átvitt értelemben maga az egész egyház. Nem az Úrtól való félelem, hanem a benne való megingathatatlan hit, hatalmának elismerése és az ő törvénye szerinti élet a legnagyobb kincse az egyes embernek és az egyháznak. Mindannyian az ő gyermekei lehetünk: nem félelemmel kell tekintenünk rá. Hisz mindent eléje vihetünk.

Péntek

Az okosok fényleni fognak, mint a fénylő égbolt, és akik sokakat igazságra vezettek, mint a csillagok, mindörökké. Dán 12,3 (ApCsel 5,42; Mt 26,59–66; 1Thessz 1,1–10) *Máté evangéliumában* Jézus is idézi a próféciát a búza és konkoly példázatának magyarázatoként (13,43). Bűn, ítélet és kegyelem: hogyan lehetünk okosak, igazak (Mt 13)? Hogyan állhatunk majd Isten színe elé? Mire támadunk fel? Mire „elég” e földön gyűjtött szellemi, anyagi tőkénk, okosságunk...? Ha eltaszítottuk az igazság hozzánk szóló üzenetét, ha nem vettünk más sem az igazságra, ha betapasztottuk a fülünket az ige élő szava előtt? Minden egyes nappal haladunk a felé a nap felé, amikor minden tettere és szóra a legerősebb világosság fénye vetül. Ne félve, hanem Istenben bízva haladjunk e felé, felénk nyújtott kezét, hozzánk szóló szavát elfogadva!

Szombat

Vigyázzatok, hogy senki se fizessen a rosszért rosszal, hanem törekedjétek mindenkori a jóra egymás iránt és mindenki iránt. 1Thessz 5,15 (Jer 4,14; Jel 20,11–15; 1Thessz 2,1–12) Vigyázni kell, hogy hol mivel fizetünk. Kivonnak egy papírpénzt, az már nem fizetőeszköz. Amint az euró vagy más valuta sem a mi országunkban. A hívó embernek még inkább figyelnie kell. Isten népének kezében nem lehet fizetőeszköz a rossz! Akkor sem, ha valaki azt adta neki. Van rá szabadsága és hite által ereje is, hogy „meglepetést okozzon”, és az egyetlen, az egész világon ismert és legális eszközzel fizessen: a szeretettel.

■ KÓHÁTI DÓRA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 15-étől november 22-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>12.20 / m2 <i>„Engedjétek hozzám...”</i> (magyar dokumentumfilm, 2000) (28') Volt egyszer egy kisfiú, aki azért veszítette el az édesapját, mert az nem bírta ki az ötvenes-hatvanas évek romániai börtönviszonyait – többek között Szamosújváron, a Duna-csatornánál s más hasonló helyeken. Ez a kisfiú már akkor elszánta magát valami nagy cselekedetre. Ferences pap lett, és sok-sok gyermeket gyűjtött maga köré. Olyanokat, akik nehéz sorban élnek, akiknek nem jut otthon betevő falat, vagy akik árvák. Ezt a hajdani kisfiút, ma ferences atyát Bőjte Csabának hívják.</p>	<p>13.04 / Kossuth rádió <i>Gályanapló</i> Írta: Kertész Imre 14.05 / Kossuth rádió <i>Novemberi rádiókabaré</i> 14.45 / Duna Tv <i>Török dzsámiból keresztény templom (magyar ismeretterjesztő film, 2005)</i> 17.20 / Filmmúzeum <i>A kolostor (francia–portugál dráma, 1995) (90')</i> 19.35 / Bartók rádió <i>A Budapesti Fesztiválenekar hangversenye</i> 21.00 / m2 <i>Önkéntes mentős (amerikai film, 2005) (84')</i> 22.05 / Duna Tv <i>Havel polgártárs (cseh dokumentumfilm, 2008) (120')</i></p>	<p>13.24 / Kossuth rádió <i>Néhány bejegyzés</i> <i>Márai Sándor naplójából</i> 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> <i>Huzella Péter dalénekes</i> 19.40 / Kossuth rádió <i>A Kaláka együttes felvételeiből</i> 20.30 / Duna Tv <i>Operaverseny és fesztivál a Mezzo Televízióval</i> <i>Dijkiosztó gála</i> 22.25 / m1 <i>Két jó barát (francia tévéfilm, 2007)</i> 23.00 / Bartók rádió <i>Dzsesszkaideoszokóp</i> 24.00 / Bartók rádió <i>Notturmo</i> Benne: Zwart: Kanonikus előjáték a 84. zsoltárhoz</p>	<p>5.22 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i> 7.55 / Duna Tv <i>Léptünk koppan ódon köveken</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebbened bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórás 15.10 / PAX <i>Kerékpártúra egyháztörténeti utakon (útifilm)</i> Erős vár a mi Istenünk! 17.10 / m2 <i>Egy legenda életre kel</i> Puskás Ferenc 19.05 / Bartók rádió <i>Az MR3 – Bartók Rádió országos Haydn- és Mendelssohn-zongoraversenye 2009</i> Döntő, II/1. rész 23.35 / Duna Tv <i>Lótuszevők (kanadai játékfilm, 1993) (100')</i></p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>6.00 / Duna II. Autonomia <i>Engedjétek hozzám jöni a gyermekeket...</i> Bőjte Csaba 7.00 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó) (26')</i> 11.05 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i> 11.05 / m2 <i>Négyszázézer nap (magyar dokumentumfilm-sorozat) (26')</i> Mátyás udvara 21.00 / Duna Tv <i>Teréz anya, a szegények szolgálója (olasz tévéfilm, 2003) (90')</i> II/1. rész 22.25 / m1 <i>Hajónapló (kijátékfilm-sorozat) (50')</i> Levegőt venni</p>	<p>14.25 / PAX <i>Mit ér az ember, ha... (portréműsor)</i> Levente Péter előadóművész 20.04 / Kossuth rádió <i>Irodalmi kalendárium</i> 21.55 / m2 <i>Elegem van! (német–észti filmszatíra, 2006) (91')</i> 22.25 / m1 <i>Kirekesztve (amerikai tévéfilm, 2001) (118')</i> 23.00 / Bartók rádió <i>Ars nova</i> Benne: Szunyogh Balázs: Zsolozsma 23.50 / Duna Tv <i>Főfőnök (dán–francia–izlandi–német–norvég–olasz–svéd játékfilm, 2006) (95')</i></p>	<p>11.07 / Bartók rádió <i>Bors néni</i> Verses, zenés játék gyerekeknek 12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében (26')</i> Háromkút: két világ határán 13.31 / Bartók rádió <i>500 éve született Kálvin János</i> Református énekek 18.04 / Kossuth rádió <i>Rendszerváltoztatók – húsz év után</i> 21.05 / m1 <i>Tréfa (magyar tévéfilm, 2009) (75')</i> 22.00 / Duna Tv <i>Lélek Boulevard</i> Barkó Judit műsora 24.00 / Bartók rádió <i>Ars nova</i> Benne: Arvo Pärt: Magnificat Zombola Péter: 131. zsoltár – Domine non est exaltatum</p>	<p>10.30 / m1 <i>Egyházi naptár</i> 10.45 / m1 <i>Evangélikus magazin</i> 14.00 / Bartók rádió <i>Kritikus füllel</i> Pergolesi: Stabat Mater 14.50 / m1 <i>Unokáink sem fogják látni (városvédő magazin)</i> 15.05 / Bartók rádió <i>Jubilata Deo</i> Évszázadok egyházi muzsikája 21.05 / m2 <i>Napfényes Florida (amerikai film, 2002) (135')</i> 23.00 / Kossuth rádió <i>Nem trappolok tovább</i> Részletek Polcz Alaine 2006–2007-es naplójából 23.40 / Duna Tv <i>A múlt hatalma (olasz játékfilm, 2001) (98')</i></p>

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).

Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence

(bence.nagy@gmail.com). Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter –

Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu),

Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetésekét a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

